

A/S **DANSK RØRINDUSTRI**
FREDERICIA (059) 2 32 66

Nr. 13

15. oktbr. 1964

Den nye landbrugsminister.

Forsøg med dybpløjning.

Litteratur.

Dansk Plantageforsikringsforening.

Dræntekniske undersøgelser.

Fra en vestjysk hedegård for 100 år siden.

85. Årg.

Oplag: 18.600

STJERNE-
PLAST
DRÆNRØR

STJERNE-
PLAST
DRÆNRØR

STJERNE-
PLAST
DRÆNRØR

**HEDESELSKABETS
TIDSSKRIFT**

Vi kører frem med

POCLAIN

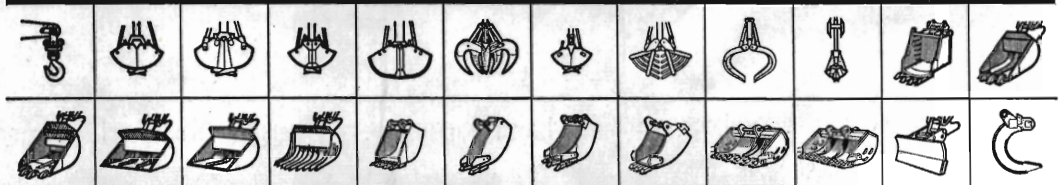
-den fuldhidrauliske gravemaskine, der kan udstyres med 30 forskellige arbejdsudrustninger

- Topydelser - 45 hk dieselmotor
- Krøjning over 360°
- Største stabilitet og bevægelighed

**FULDHYDRAULISK
LÆSSE- OG
GRAVEMASKINE**

POCLAIN er en fuldhidraulisk læsse- og gravemaskine i dette ords bedste betydning. Takket være den ideelle opbygning, den robuste motor, den patenterede hydraulikmotor og den kraftige hydraulik, er maskinen yderst anvendelig i uvejsomt terræn. Dette, i forbindelse med store muligheder ved udskiftning af ikke mindre end 30 forskellige redskaber gør, at POCLAIN er tidens og fremtidens foretrukne fuldhidrauliske universalgravemaskine. Leveres både med luftgummihjul (TY 45) og på larvebånd (TC45). Skovkapacitet: 250-800 liter.

Brønderslev tlf. 450

Aalborg tlf. 274 55
Aarhus tlf. 3 14 00
Kbhvn. tlf. (01) 94 70 66

**PEDERSHAAB
MASKINFABRIK A/S**

**ved
De?**

★ at over 110.000 danske landmænd køber deres gødning gennem DAG, landmandens egen forretning.

★ at DAG i gødningssæsonen 1963/64 leverede 757.500 tons gødning svarende til 126.250 billæs til landmænd over hele landet.

★ at De får kredit til 1. april 1965 på alle kvælstofgødninger og til 1. juni 1965 på diverse andre gødninger, når De handler med DAG.

★ at De sparer mere end 1 krone pr. 100 kg, når De køber gødning hjem om efteråret – og så har De den samtidig klar til forårs-gødsningen.

EN SOLEKLAR FORDEL
Dansk Andels Gødningsforretning

Maskin- demonstration

Landsforeningen DANSKE MASKINSTATIONER afholder i dagene lørdag d. 24. og søndag d. 25. oktober maskindemonstration på LANGESØ AVLSGAARD på Fyn. Demonstrationen vil omfatte landbrugs- og entreprenørmaskiner, skovbrugs-maskiner samt forskellige specialmaskiner og tilbehør.

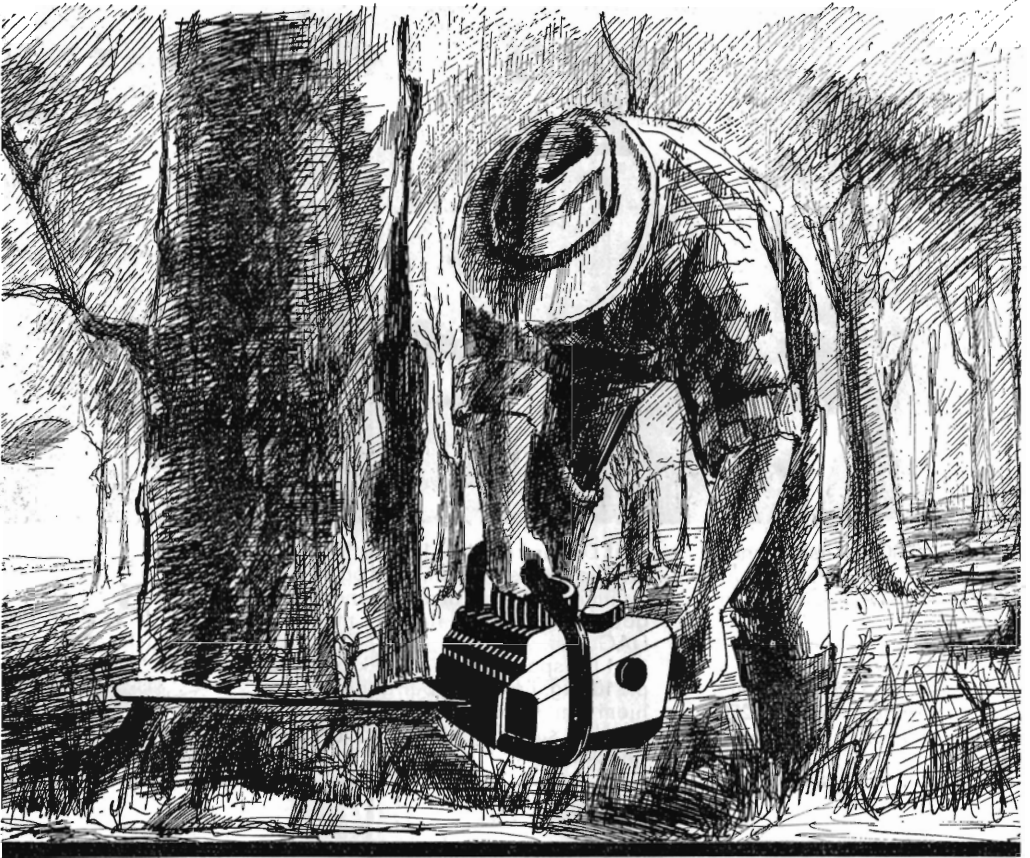
- ★ Alle interesserede er velkomne.
- ★ Gode parkeringsforhold.
- ★ Katalog ved indgangen.
- ★ Restauration forefindes.

Landsforeningen Danske Maskinstationer

Alle oplysninger m. v. ved henvendelse til:

Jydske Maskinstationers Sekretariat

Tlf. Århus 7 77 58 . L. P. Bechsvej 29 . Riisskov

SMØR MOTORSAVEN MED **Esso** V-3

- ESSO V-3** - kædesmøreolien, der ikke slynges af
- ESSO V-3** - letflydende, drøj og økonomisk
- ESSO V-3** - beskytter mod rust
- ESSO V-3** - formindsker slitage

Vær sikker... vælg

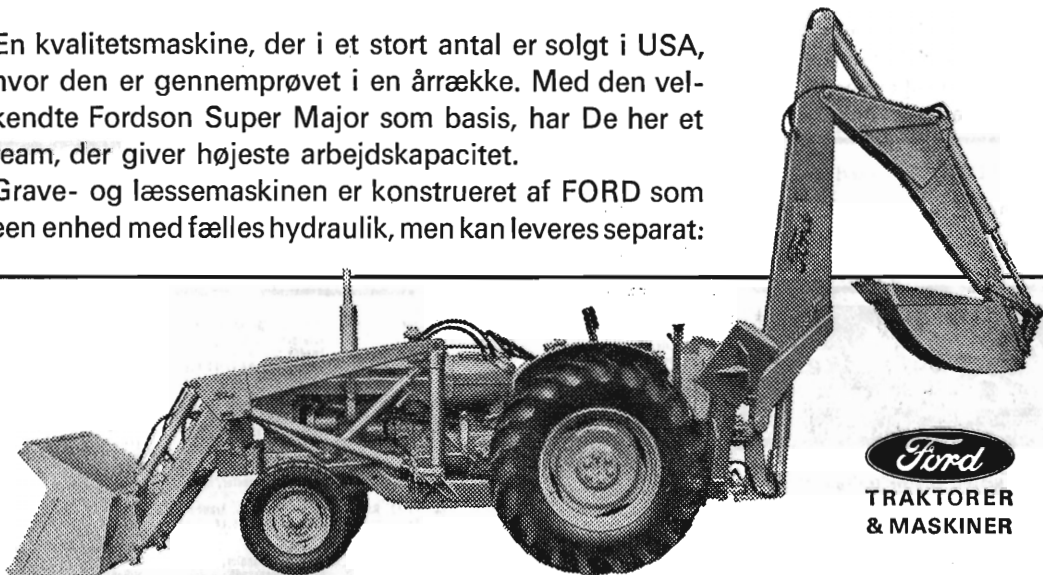
Esso V-3

FORD KOMBINERET GRAVE- OG LÆSSE-MASKINE

En kvalitetsmaskine, der i et stort antal er solgt i USA, hvor den er gennemprøvet i en årrække. Med den velkendte Fordson Super Major som basis, har De her et team, der giver højeste arbejdskapacitet.

Grave- og læssemaskinen er konstrueret af FORD som een enhed med fælles hydraulik, men kan leveres separat:

TRAKTORER
& MASKINER

TAL MED EN AUTORISERET FORD- OG FORDSON TRAKTORFORHANDLER OM EN DEMONSTRATION!

McCULLOCH

kædesave

-verdens mest solgte

McCULLOCH kædesave gi'r Dem ekstra fordele bl. a.

- ✓ Automatisk tomgangsregulator
- ✓ Automatisk kædesmøring
- ✓ Horisontal cylinder
- ✓ Ekstra kraftfrembringende kaburator

- ✓ Gummi-støddæmpere
- ✓ Nem start med direkte benzinindsprøjtning
- ✓ Vibrationsfri gang
- ✓ Ekstra stort luftfilter
- ✓ Lille brændstof-forbrug
- ✓ Let vægt
- ✓ Stort tilbehørsprogram

McCULLOCH - verdens bedste kædesav fås i mange forskellige modeller - vælg den model, der passer bedst til Deres arbejde.

MAC-15	4,5 HK m. 12'' sværd, kg	8,6	kr. 1180,-
200	5,0 HK m. 14'' sværd, kg	8,6	kr. 1650,-
300	5,5 HK m. 16'' sværd, kg	9,6	kr. 1850,-
450	6,0 HK m. 18'' sværd, kg	9,6	kr. 2140,-
740 L	7,5 HK m. 24'' sværd, kg	10,7	kr. 2680,-

Carl F. Petersen
Telf. (0144) *Hilda 1392

Gasværksvej 9 - København V.

SJÆLLAND:

Odsherreds McCulloch Motorsave, Esso Service Station, v/Sr. E. Larsen, Isefjordsvej 4, Nyk. Sj. Telf. (03 415) 1086.

McCulloch Kædesave, v/A. Bagge Andersen, Københavnsvej 107, Roskilde. Telf. (03) 35 69 96.

Specialværkstedet, v/Eigil Johansen, Torvegade 34, Faxø. Telf. (03 715) 465.

LOLLAND-FALSTER:

McCulloch Motorsave, v/Arnold Larsen, Flintinge, Lolland. Telf. (03 869) 126.

FYN:

Fyens McCulloch Motorsave, v/Andreas Petersen, Højby, Fyn. Telf. (09 97 65 11) 260.

JYLLAND:

Aalborg Cykellager, v/Børge Pedersen, Jernbanegade 17, Aalborg. Telf. (081) 3 40 29.

McCulloch Motorsave, v/B. Landbo Nielsen, Sjørring St. Thy. Telf. (07 91) 129.

McCulloch Kædesave, v/Søren G. Nielsen, Siem pr. Terndrup, Skærping St. Telf. (08 11 55 11) 193.

B. M. V. forhandler, Viggo Thomadsen, V. Hattenstræde 11-13, Randers. Telf. (064) 2 13 44.

N. S. U. forhandler, Henry Vorre, Gothersgade 33 C, Viborg. Telf. (07 61) 2163-4491.

McCulloch Motor Skovsage, v/Jørgen Rasmussen, Landby pr. Aulum. Telf. Aulum (07 47 11 11) 355.

Hammel McCulloch Service, v/Jens Peder Rohde, Vadstedvej 13, Hammel. Telf. (06 18 71 11) 69.

B. M. V. forhandler, Knud Nielsen, Nørrebragade 16, Århus C. Telf. (061) 3 35 44 - 3 32 85.

N. S. U. forhandler, Niels Blumensaaft, Vestergade 51-53, Silkeborg. Telf. (06 81) 2330.

Auto-Sørensen, Andreas Flensborgsgade 21 A, Horsens. Telf. (066) 2 59 18.

McCulloch Motorsave, v/fabrikant Niels Strandbygård, Nørrealle 17, Ålgod. Telf. (05 24 62 11) 83.

N. S. U. forhandler, Rich. Sønderbørn, Købmagergade 9, Fredericia. Telf. (0 59) 2 12 95.

Senderjyllands McCulloch Motorsave, v/Bent K. Petersen, Tørring pr. Hammelev, Vojens St. Telf. (04 57 81 11) 84 x.

Hedeselskabets Tidsskrift

Nr. 13

15. oktbr. 1964

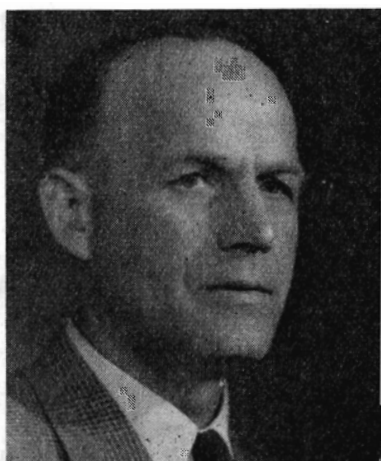
85. årg.

udgår 16 gange årligt og sendes til selskabets medlemmer. Annoncer bedes sendt til Hedeselskabets hovedkontor, Viborg. Annoncepris 70 øre pr. mm. Medlemsbidraget er enten årlig mindst 5 kr. eller en gang for alle mindst 100 kr. Redaktør: H a r. S k o d s b ø j. Redaktionsudvalg: Afdelingschef, skovrider B. Steenstrup (formand), afdelingschef N. Venov og distriktsbestyrer J. Alsted. Carlo Mortensens Bogtrykkeri, Viborg.

Indhold: Den nye landbrugsminister. — Forsøg med dybpløjning. — Litteratur. — Dansk Plantageforsikringsforening. — Dræntekniske undersøgelser. — Fra en vestjydsk hedegård for 100 år siden.

Forsiden: Annonce for Stjerne Plastrør fra A/S Dansk Rørindustri, Fredericia. P. V. C.-plastrør med faste muffe, der samles ved indstikning — lette og bøjelige — kan samles over jorden, derfor smalle grøfter.

Den nye landbrugsminister

Efter valget den 22. septbr. er folketingsmand Chr. Thomsen, Viborg, udnævnt til landbrugsminister i den nye regering.

Folketingsmand Chr. Thomsen blev i 1963 indvalgt i Hedeselskabets repræsentantskab, valgt af repræsentantskabet.

Forsøg med dybpløjning

Beretning om Hedeselskabets mangeårige arbejde hermed

Hedeselskabets forsøgs- og forskningsvirksomhed har udsendt beretning om de mangeårige dybdepløjningsforsøg, som blev planlagt og igangsat omtrent samtidig med at »Kæmpeploven« trak sine første furer i hedejorderne. Beretningen er udarbejdet af konsulent N. K. J e n s e n, Hedeselskabet, Viborg, og er offentliggjort i »Hedeselskabets Funktionærblad« nr. 67. Særtryk herfra kan fås ved henvendelse til Hedeselskabets afdeling for undersøgelser og forsøg, Viborg.

Beretningen er meget grundig og omfatter 140 sider. Den indledes med en omtale af den anvendte teknik og er illustreret med billeder af de forskellige, anvendte plove og grubberedskaber. 8 gode farvebilleder viser forskellige jordprofiler såvel i oprindelig lagdeling som efter dybpløjning. For hvert enkelt forsøg er redegjort for jordbundsforholdene. Tabellarisk og grafisk er givet en fremstilling af forholdet mellem de enkelte jordfraktioner, jordluft og tilgængeligt og utilgængeligt vand ved naturlig vandmætning.

Der er gjort rede for gødskning, nedbørsforhold og høstudbytte m. m. for hvert enkelt år.

I det følgende skal gives en oversigt og et sammendrag af forsøgsresultaterne.

Beretningen omfatter 11 store maskinelt anlagte dybdebearbejdningsforsøg, hvoraf 9 forsøg (nr. 1—9) er anlagt på kultiveret podsoljord med hærdede lag (allag), medens 2 forsøg er anlagt på kultiveret stenalderhavsjord (postglaciale marine dannelser) med en uheldig lagdeling, som skyldes, at materialet er aflejret i vand i skarpt adskilte lag.

De 3 første forsøg blev anlagt på Ølgodeggen i efteråret 1952. I de følgende år — indtil 1960 — er anlagt yderligere 8 forsøg, således at der nu foreligger resultater fra 11 forsøg, der er gennemført i 3—11 år.

Da forsøgsplanen er ændret gennem årene, er en direkte sammenligning mellem de enkelte forsøg vanskelig og dertil kommer, at forsøgene er anlagt under ret forskellige jordbundsforhold.

Forsøgene på de hærdede, albundne jorder omfatter følgende nr. 1–9 og i beretningens oversigt hedder det om disse forsøg.

Nr. 1. Kr. Møller Madsen, Strellev.

I den naturligt lejrede jord er planternes rodudvikling begrænset til kulturlaget (de øverste ca. 20 a 25 cm), der er af simpel beskaffenhed med ringe vandholdende evne og derfor meget følsomt over for tørke. Efter allaget består undergrunden af lerblandet sand, og den er altså af en god beskaffenhed.

I dette forsøg har dybpløjning med muldlaget bibeholdt foroven givet det bedste resultat, nemlig et merudbytte på ca. 12 pct. eller 522 f. e. pr. ha.

Nr. 2. Hans Lehmann, Ølgod.

Overgrunden er god og ret humusrig sandmuld med relativ stor vandkapacitet, og da der er en god rodudvikling til ca. 30 a 35 cm dybde, er dette areal ikke særlig følsomt over for tørke. Under allaget er undergrunden lerblandet sand.

I gennemsnit af 11 afgrøder har dybpløjning faktisk nedsat udbyttet, men en grubning til 75 cm dybde har givet et lille merudbytte på ca. 2 pct. eller 88 f. e. pr. ha.

Nr. 3. Søren D. Enevoldsen, Ådum, Tarm.

Overgrunden er ret simpel sandmuld med ringe vandkapacitet, og da rodudviklingen standser i ca. 20 a 25 cm dybde, er arealet meget følsomt over for tørke. Efter allaget er der rødsand.

I dette forsøg har der været pæne udslag for dybpløjning, men en grubning til 75 cm dybde har været bedst med et merudbytte på ca. 14 pct. eller 545 f. e. pr. ha.

Nr. 4. Ejnar Jørgensen, Pårup.

I dette forsøgsareal er jordbunden af en noget varierende beskaffenhed, men i det store og hele kan overgrunden betegnes som lettere sandmuld med ringe vandholdende evne, og da rodudviklingen er begrænset til de øverste ca. 20—30 cm, er arealet følsomt over for tørke. Under allaget er der lerblandet sand eller sandblandet ler.

Udbyttetallene varierer en del, men pløjning til 80 cm dybde har her været bedst med et merudbytte på ca. 6 pct. eller 196 f. e. pr. ha.

Nr. 5. Kaj Eriksen, Hvam.

Overgrunden (kulturlaget), der består af ca. 40 cm god humusrig og lerblandet sandmuld, har stor vandholdende evne, og da rodud-

viklingen er ret god i indtil 50 cm dybde, er arealet ikke særlig følsomt over for tørke. Under et tæt rodstandsende lag i 50—70 cm dybde består undergrunden af lerblandet sand eller sandblandet ler.

I dette forsøg har der faktisk ikke været udslag for dyb jordbearbejdning. Forholdstallene varierer mellem 99 og 102 og ligger indenfor forsøgsfejlenes grænser.

Nr. 6. Knud Raunkjær, Lyhne.

Overgrunden, der består af god sandmuld med et normalt indhold af humus og et ikke helt ringe indhold af ler, har en ret stor vandkapacitet, og selv om rodudviklingen standser i ca. 30 cm dybde, er arealet ikke særlig følsomt over for tørke. Under allaget er der lerblandet sand eller sandblandet ler.

Grubning til 90 cm dybde har givet ca. 1 pct. mere end normal pløjning, men alle de dybpløjede forsøgsled har givet ca. 2—4 pct. mindre.

Nr. 7. Martin Sørensen, Klovborg.

Overgrunden består af sandmuld med ringe vandkapacitet, og da rodudviklingen standser i ca. 25 cm dybde, er arealet ret følsomt over for tørke. Efter allaget er der lerblandet sand.

Oversigtstabel for 11 dybpløjningsforsøg.

Forholdstal for gennemsnitligt årligt udbytte i f. e. pr. ha.

Nr. 1—5. Hærdede, albundne jorder.

Forsøgsvært	Antal høstår	a		b	c	d*)	e	
		Normal pløjtng		Grubning til 75 cm dybde	Pløjning til 75 cm dybde	Pløjning og grubning til ca. 75 cm dybde	Pl. til 75 cm dybde med muldlaget øverst	
		F. e. pr. ha	Forh. tal					
1. Kr. Møller Madsen, Strellev.	11	4422	100	104	105	107	112	
2. Hans Lehman, Ølgod.	11	4226	100	102	99	98	98	
3. Søren D. Enevoldsen, Aadum, Tarm.	11	3866	100	114	108	106	107	
4. Ejnar Jørgensen, Paarup.	5	3538	100	94	106	103	101	
5. Kaj Eriksen, Hvam.	7	4100	100	102	99	101	102	

*) I forsøg 5 er forsøgsled d ikke grubbet, men pløjet 3 gange til 70 cm dybde.

Nr. 6—7. Hærdede, albundne jorder.

Forsøgsvært	Antal hestår	a		b	c	d**)	e	f
		Normal pløjning		Grubning til 90 cm dybde	Pløjning til 80 cm dybde	Pløjning til 80 cm og grubning til 90 cm dyb.	Pl. til 80 cm dybde med muldlaget øverst	Pløjning og blanding til 80 cm dybde
		F. e. pr. ha	Forh. tal					
6. Knud Raunkjær, Lyhne.	6	6729	100	101	97	97	98	96
7. Martin Sørensen, Klovborg.	5	4194	100	105	100	109	108	107

**) I forsøg nr. 7 er forsøgsled d ikke grubbet, men efter dybpløjningen er her foretaget en blanding af jordlagene til 45 cm dybde.

Nr. 8—9. Hærdede, albundne jorder.

Forsøgsvært	Antal hestår	a		b	c	d	c	d
		Normal pløjning		Grubning til 80 cm dybde	Pl. til 80 cm dybde. 120 cm bred fure (36" plov)	Pl. til 80 cm dybde. 60 cm bred fure (Ølgod- ploven)	Pl. til 70 cm dybde. 50 cm bred fure (Ølgod- ploven)	Pl. til 70 cm dybde. 80 cm bred fure (30" plov)
		F. e. pr. ha	Forh. tal					
8. Vald. Kristensen, Grindsted. + 3 gange pløjning og bl. til 40 cm dybde	4	4857	100	101	94	95		
		4562	94	93	91	94		
9. Statens Jordlovs- udvalg, Ø. Terp. + 3 gange pløjning og bl. til 25 cm dybde + 3 gange pløjning og bl. til 45 cm dybde	3	6579	100	107			103	92
		6480	98	104			102	93
		6790	103	111			109	97

Nr. 10—11. Stenalderhavsjord med en uheldig lagdeling.

Forsøgsvært	Antal hestår	a		b	c	d	c	d
		Normal pløjning		Pl. til 35 à 40 cm dyb. Bl. af sandm. og sand	Pl. til 45 cm dybde Bl. af sandm. og sand og 10 cm ler (30" plov)	Pl. til 60 cm dybde. Bl. af sandm. og sand og 25 cm ler (30" plov)	Pl. til 70 cm ² dybde med smal muldfjæl (Ølgod- ploven)	Pl. til 70 cm dybde med bred muldfjæl (Ølgod- ploven)
		F. e. pr. ha	Forh. tal					
10. Peder Jørgensen, Manstrup.	4	2811	100	116	120	130		
11. Sigfr. Rasmussen, Egeby.	3	3193	100	120			112	111

Der har gennemgående været ret pæne udslag for dybpløjning. Pløjning til 80 cm dybde og blanding af jordlagene til 45 cm dybde (forsøgsled d) har været bedst med et merudbytte på ca. 9 pct. eller 390 f. e. pr. ha.

Nr. 8. Vald. Kristensen, Grindsted.

Overgrunden består af ret god sandmuld med et ikke helt ringe indhold af humus og ler og med relativ god vandholdende evne. Rodudviklingen standser imidlertid i ca. 25 cm dybde, og arealet er derfor ret følsomt over for tørke af en lidt længere varighed. Under allaget er der rødsand.

I dette forsøg er planen ændret således, at en parcelrække er pløjet ekstra 3 gange for at blande jordlagene til 40 cm dybde.

Normal pløjning og grubning til 80 cm dybde har givet omtrent samme udbytte, medens dybpløjning såvel med Bovlundploven som med Ølgodploven og en blanding af jordlagene har givet mindre udbytte.

Nr. 9. Statens Jordlovsudvalg, Ø. Terp.

Overgrunden består af humusblandet sandmuld med et ikke helt ringe indhold af ler og har ret stor vandkapacitet, men da rodudviklingen standser i 20 a 25 cm dybde, er arealet følsomt over for tørke af længere varighed. Efter allaget består undergrunden af rødsand.

Grubning til 80 cm dybde og dybpløjning med Ølgodploven har forøget udbyttet med ca. 7 og 3 pct. Som det ses, har 3 gange pløjning og blanding til 25 cm dybde givet mindre udbytte, medens 3 gange pløjning og blanding til 45 cm dybde har forøget udbyttet.

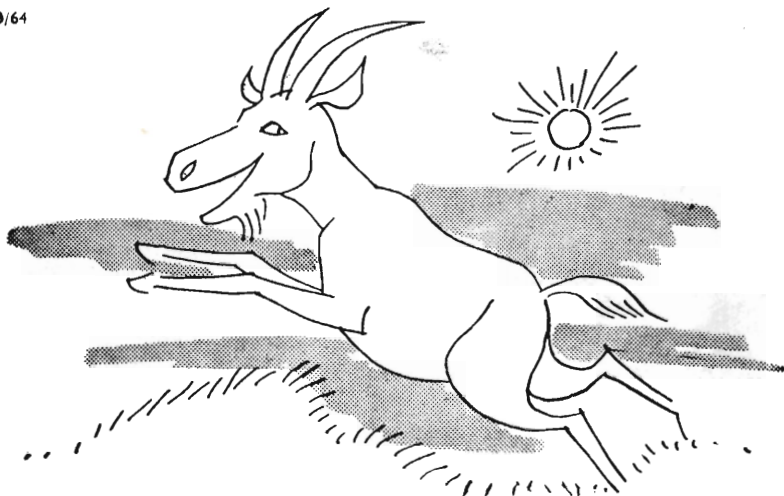
På stenalderhavsjord er der 2 forsøg, nr. 10 og 11, og om disse hedder det i beretningens oversigt:

Nr. 10. Peder Jørgensen, Manstrup, Aggersund.

Overgrunden består af sandmuld med ret god vandholdende evne, men planternes rodudvikling standser ved et fast lejret finsandslag i 20 cm dybde, og arealet er derfor ret følsomt over for tørke.

Fra 35 cm dybde består undergrunden af sandblandet ler.

De behandlede forsøgsled har alle givet større udbytte end normal pløjning. Pløjning til 60 cm dybde (blanding af 20 cm sandmuld, 15 cm finsand og 25 cm ler) har her været bedst med et merudbytte på ca. 30 pct. eller 842 f. e. pr. ha.

Mads har det nu bedre på det rigtige morgenfoder!

Mads skal have det rigtige morgenfoder, der passer ham. Ellers går det ud over humøret; og udbyttet, som er så nødvendigt for hele økonomien, forringes.

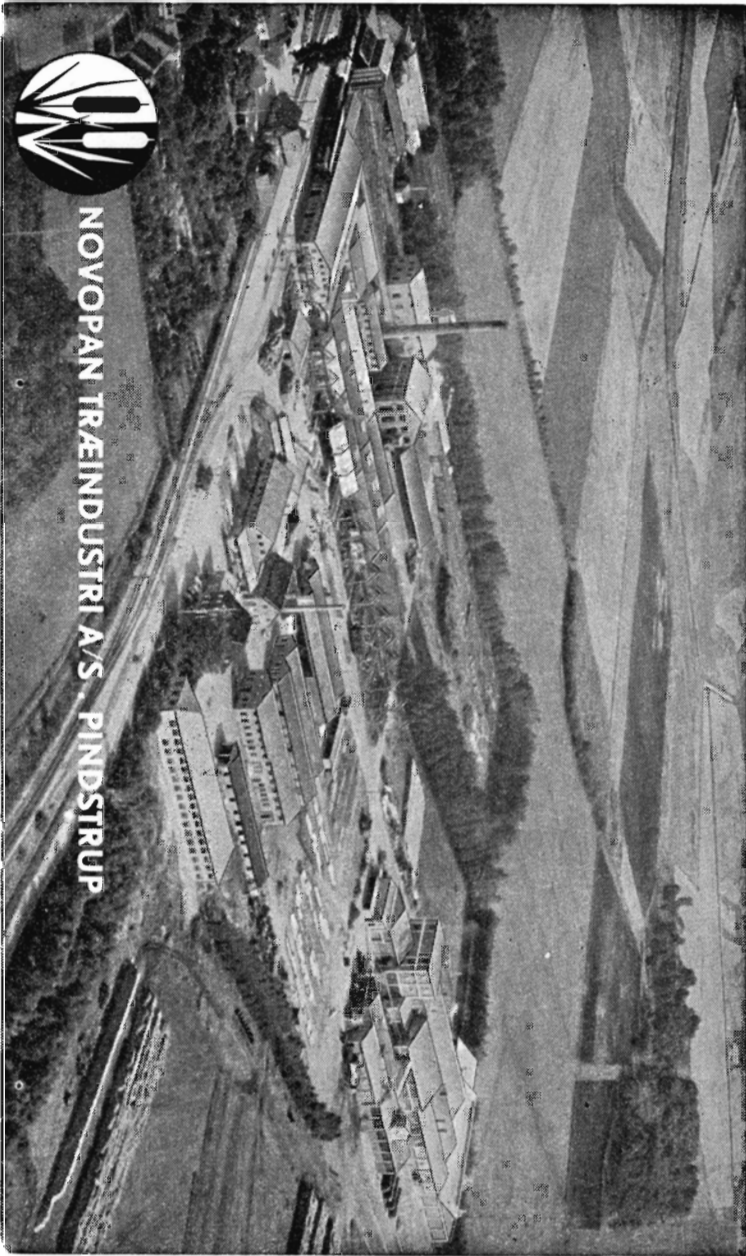
Også når det gælder olie til dieselmotoren, er det af afgørende betydning at vælge det rigtige. De moderne motorer belastes så længe og intensivt, at kun specialolien kan sikre motoren lang levetid. De skal som alle erfarne brugere af dieselmotorer vælge Shell Rotella Oil, den holder motoren ren og reducerer sliddet på de vitale dele til et minimum. Omkostningerne til motorolie er små i forhold til de samlede driftsudgifter, og anvendelsen af den rigtige olie betaler sig gennem lavere vedligeholdelsesudgifter.

Shell-smurt er vel-smurt

Shell Rotella Oil

specielt udviklet til smøring af moderne dieselmotorer

NOVOPAN TRÆINDUSTRI A/S PINDSTRUP

Nr. 11. Sigfred Rasmussen, Egeby, Otterup.

Overgrunden består af let sandmuld med lavt humusindhold og ringe vandkapacitet, og da planternes rodudvikling standser ved et fast lejret finsandslag i 20 a 25 cm dybde, er arealet meget følsomt over for tørke. Fra 40 cm dybde består undergrunden af svagt dyndblandet finsand.

Også her har alle de behandlede forsøgsled givet større udbytte end normal pløjning. I gennemsnit af 3 afgrøder har pløjning til 40 cm dybde givet det største merudbytte, nemlig ca. 20 pct. eller 633 f. e. pr. ha.

Forsøgene har givet meget forskellige resultater som følge af de stærkt varierende jordbundsforhold.

Hvad forsøgene fortæller.

På grundlag af de foreliggende høstresultater og ud fra de erfaringer og iagttagelser man har gjort i forsøgene, kan der nu siges en hel del om dyb jordbearbejdning på såvel de hædede, albundne jorder som på stenalderhavsjorder.

Om en dyb jordbearbejdning kan tilrådes, og hvordan den bør gennemføres, beror i høj grad på jordens lagdeling og beskaffenhed i naturlig lejring, og resultaterne, der kan forventes, vil variere fra år til år alt efter, hvilken afgrøde der dyrkes samt af nedbørens fordeling i den dyrkede afgrødes vækstperiode.

Hædede, albundne jorder.

På disse jorder har formålet med dyb jordbearbejdning været at bryde de rod- og vandstandsende allag, dels for at skabe betingelser for et dybere rod område, så jordens dyrkningssikkerhed i tørre somre forøges, og dels for at skabe mulighed for en hurtig og effektiv afvanding i nedbørsrige perioder.

Erfaringer og høstresultater viser, at man ved dybpløjning af disse jorder opnår såvel en skadelig som en gavnlig virkning.

Skadevirkningen, der især viser sig i de første år, og som giver sig udslag på afgrøderne ved dårlig spiring og en træg og langsom vækst, skyldes den fortynding af kulturlagets muldindhold og næringsstofindhold og den forringelse af kalktilstanden, som en dybpløjning i mere eller mindre grad vil medføre, alt efter jordbundsforholdene og efter, hvordan den dybe jordbearbejdning udføres.

Den gavnlige virkning er en naturlig følge af, at der ved dybpløjning skabes betingelser for en udvidelse af planternes rod område, og viser sig tydeligt i en forøget dyrkningssikkerhed i tørre somre.

Dertil kommer så dybpløjningens drænvirkning, der ofte kan være af meget stor betydning.

Det må anses for overvejende sandsynligt, at den gavnlige virkning af en dybpløjning vil holde sig frem i tiden, medens skadevirkningen vil fortabe sig efterhånden, som det nye dyrkningslag kommer i god kultur og kan give afgrøderne en normal god start.

Ved gennemgang af de enkelte forsøg vil det ses, at når overgrunden (kulturlaget) er af en god beskaffenhed med stor vandholdende evne, og der tillige er en tilfredsstillende rodudvikling til ca. 30 a 50 cm dybde (forsøg nr. 2, 5, 6 og til dels nr. 8), har en dybpløjning tilsyneladende ikke forøget udbyttet, og disse arealer er altså ret tørkeresistente. Men i denne forbindelse skal tilføjes, at på hærdede og albundne jorder har dyb jordbearbejdning ofte en god drænvirkning, som muliggør en tidligere tilsåning af marken og dermed en hævnning af udbytteneiveauet i hele forsøget, også i de normalt pløjede forsøgsled. Hvor meget dette har betydet, kan ikke udledes af forsøgsresultaterne.

Såtidtsforsøgene (Statens forsøg, 321. beretning 1939) viser, at ca. 14 dages tidligere såning forøger kærneudbyttet med ca. 2—4 hkg pr. ha og giver tillige den bedste kærnekvalitet.

Dertil kommer, at dybpløjningens drænvirkning ofte kan betyde en besparelse i arbejdsudgifter ved jordens behandling og afgrødernes (især kartoffel- og rodfrugtafgrødernes) høstning og bjærgning.

Hvor overgrunden (kulturlaget) er af en simpel beskaffenhed med ringe vandholdende evne og med rodudviklingen begrænset til de øverste 20 a 25 cm (forsøg nr. 1, 3, 4 og 7), har dybpløjning forøget udbyttet, da disse arealer er meget følsomme over for tørke. Også her kan der sikkert regnes med en drænvirkning, som har hævet udbytteneiveauet i hele forsøget.

I forsøg nr. 9 har grubning samt dybpløjning med Ølgodploven forøget udbyttet, endskønt overgrunden er af god beskaffenhed og har ret stor vandkapacitet, men rodudviklingen er her begrænset til de øverste ca. 20 cm, og arealet er derfor ret følsomt over for tørke.

Som det fremgår af forsøgsplanerne, er den dybe jordbearbejdning udført dels ved grubning og dels ved dybpløjning med forskellige plovtyper.

Efter de indhøstede erfaringer har en grundig gennemført grubning en god drænvirkning på hærdede og albundne jorder, hvor undergrunden består af rødsand eller andet letgennemtrængeligt materiale.

En grubning ændrer ikke væsentligt kulturlagets kalktilstand

eller indhold af humus og plantenæringsstoffer, og den medfører derfor ingen skadevirkning på afgrøderne.

I somre med normal eller rigelig nedbør vil grubning i reglen give lige så stort udbytte som dybpløjning og ofte mere, men ikke i tørre somre såfremt afgrøden er korn eller kløver-græs.

Dybpløjning udført med den store 36" Bovlundplov (fig. 4), der tager en ca. 120 cm bred fure, har vist sig ikke at være helt tilfredsstillende.

Ploven kan ikke skære furen ren, og mellem hver fure står derfor en ubrudt balk, der ofte er en hindring for, at vandet kan bevæge sig frit på tværs af pløjeretningen.

Endvidere bliver muldlaget pløjet ned eller kantstillet, hvilket medfører pløjestriber og uensartet modning i kornafgrøderne, især i tørre somre.

Såfremt den opløjede undergrund består af sand, forøges faren for sandflugt betydeligt ved pløjning med den store plov.

For dybpløjning udført med 30" Bovlundplov (fig. 5), der tager en ca. 80 cm bred fure, gælder — om end i mindre grad — det samme, som anført med hensyn til pløjestriber og forøget fare for sandflugt.

Dybpløjning med Ølgodploven (fig. 6), der tager en 50—60 cm bred fure og bibeholder en væsentlig rel af mulden foroven, har så at sige ikke medført nogen skadevirkning i disse henseender.

Erfaringerne fra forsøgene har vist, at furebredden ikke bør overstige ca. 60 cm, og hvor undergrunden er af simpel og sandet beskaffenhed, bør en væsentlig del af mulden bibeholdes foroven, men forekommer der lerblandet materiale i undergrunden, bør pløjningen udføres således, at en passende del blandes op i det fremtidige kulturlag, hvorved faren for sandflugt formindskes.

En efterblanding af jordlagene til 25 cm dybde synes ikke at have virket efter hensigten (forsøg nr. 9), hvorimod en blanding til 40 a 45 cm dybde i reglen har forøget kærneudbytte i de dybpløjede forsøgsled (forsøg 7, 8 og 9).

Disse forsøg har dog kun gået i henholdsvis 5, 4 og 3 år, så resultaterne herfra hviler endnu på et spinkelt grundlag.

En efterblanding til 80 cm dybde (pløjedybden) synes ikke at være bedre end en blanding til 45 cm dybde (forsøg nr. 7).

Forsøgene viser, at på hærdede, albundne jorder, hvor overgrunden har ringe vandholdende evne, vil en rigtig gennemført dyb jordbearbejdning altid forøge dyrkningssikkerheden i tørre somre. Dette gælder for alle afgrøder, men i særlig grad for kløver-græs og kornafgrøder.

Forsøgene viser, at på hærdede, albundne jorder, hvor overgrunden har ringe vandholdende evne, vil en rigtig gennemført dyb jordbearbejdning altid forøge dyrkningssikkerheden i tørre somre. Dette gælder for alle afgrøder, men i særlig grad for kløver-græs og kornafgrøder.

Kløver-græs, der især er afhængig af nedbøren i juni-juli, er den afgrøde, der gennemgående har givet det største merudbytte for dybpløjning, og det har tydeligt vist sig, at i et tørt udlægsår bliver kløver-græsbestanden bedre i de dybpløjede end i de normalt pløjede og grubbede forsøgsled.

Byg og havre, der ligeledes er meget følsomme over for tørke, har også givet et ret pænt merudbytte for dybpløjning i de år, hvor der har været en tørkeperiode i juni-juli. Merudbyttet har i reglen været større for kærne end for halm.

Hvor der er forekommet angreb af smælderlarver (*Agriotes lineatus*) eller stankelbenlarver (*Tipula paludosa*), har angrebet i reglen været stærkest i de dybpløjede forsøgsled, formentlig fordi jorden her er mere løs end i de normalt pløjede.

Vinterrug indtager en særstilling blandt kornafgrøderne, idet den i samtlige forsøg, hvor den har været dyrket, og uanset nedbørsforholdene, har givet et merudbytte for praktisk talt enhver form for dyb jordbearbejdning.

Kartofler giver i reglen ikke noget merudbytte for dybpløjning. Men man har gjort den iagttagelse, at i de dybpløjede forsøgsled kan kartoflerne bedre klare sig igennem en tørkeperiode uden at »gro anden gang«, end tilfældet er i de normalt pløjede og grubbede forsøgsled.

Rodfrugtafgrøderne, især bederoer, synes i højere grad end kornafgrøderne at påvirkes af dybpløjningens skadelige virkning, som her giver sig udslag i dårlige spiringsbetingelser og en træg og langsom vækst og før bederoernes vedkommende med forøget disposition for angreb af rodbrand.

Dybpløjningens gavnlige virkning, ved at skabe betingelser for en dybere rodudvikling, synes derimod ikke at betyde så meget for en rodfrugtafgrøde som for en kornafgrøde.

Forklaringen må være den, at en kornafgrøde har sit største vandforbrug i juni-juli, hvor der ofte indtræffer en tørkeperiode, medens en rodfrugtafgrøde har sin egentlige vækstperiode og største vandforbrug i tiden fra midten af juli til hen mod november, altså i et tidsrum, da der i reglen er tilstrækkelig nedbør.

Kålroer giver i reglen ikke noget merudbytte for dyb jordbearbejdning. I forsøgene har såvel planteantallet som høstudbyttet praktisk taget været ens i alle forsøgsled.

Bederoer har i nogle tilfælde givet et merudbytte på ca. 2—20 pct. for dybpløjning (forsøg nr. 1, 3 og 9), men endnu oftere har der — særlig i rod — været en udbyttenedgang på ca. 5—15 pct.

Planteantallet er gennemgående 2—4 pct. lavere i de dybpløjede forsøgsled end i de normalt pløjede.

Resultaterne fra forsøg nr. 9, hvor der var bederoer i 1963, tyder på, at kulturlagets humusindhold spiller en ret stor rolle.

I naturlig lejring har dette areal et ret stort humusindhold i overgrunden. Hvor den dybe jordbearbejdning kun har medført en svag muldfortynding, har bederoerne givet et merudbytte på ca. 3—14 pct., men i forsøgsleddene d, h og e, der er dybpløjet med 30" Bovlundplov, er der sket så stor muldfortynding, at det har medført skadevirkning og en udbyttenedgang på 5—11 pct.

Kulturlagets indhold af plantenæringsstoffer ændres, som tidligere nævnt, ikke væsentligt ved grubning eller ved dybpløjning med muldlaget bibeholdt foroven, men efter en dybpløjning, hvor mulden delvis er pløjet ned, vil der være et ringe indhold af næringsstoffer i det nye kulturlag.

Man har tidligere ment, at dybpløjet podsoljord kunne binde betydelige mængder af fosforsyre, men undersøgelser, der regelmæssigt er foretaget i forsøgene, viser, at det ikke er tilfældet.

Tværtimod har det vist sig, at såvel fosforytallene som fosfattallene efter nogle års forløb ligger en halv til en hel enhed højere i de dybpløjede forsøgsled end i de normalt pløjede, endskønt det var omvendt, da forsøget blev anlagt, og alle forsøgsleddene hele tiden er tilført samme gødningsmængde.

Forklaringen kan være den, at i de dybpløjede forsøgsled har planterne et dybere rodområde, hvorfra der hentes en del nedvaskede næringsstoffer, og muldlaget bliver derfor ikke så udpint, som tilfældet er i de normalt pløjede forsøgsled, hvor planternes rodområde i det væsentlige er begrænset til muldlaget (de øverste ca. 20—30 cm).

Kaliumtallene ligger i det store og hele på samme niveau i de forskellige forsøgsled, men i nogle tilfælde er tallene lidt højere i de dybpløjede forsøgsled end i de normalt pløjede.

Mangantallene, kobbertallene, magnesiumtallene og bortallene ligger gennemgående lavest i de dybpløjede forsøgsled.

Stenalderhavsjorder med en uheldig lagdeling.

Her har den dybe jordbearbejdning taget sigte på en passende opblanding af ler eller dyndblandet sand og skaller i et sandlag og et temmelig sandet muldlag, så faren for sandflugt er formindsket,

og der er skabt betingelser for en udvidelse af planternes rodområde til den gode undergrund. Det opløjede materiale er ret kalkrigt.

I de to forsøg på stenalderhavsjord har korn og kløver-græs givet et pænt merudbytte for dybpløjning, og i disse afgrøder er der ikke iagttaget nogen skadevirkning efter dybpløjningen.

I forsøg nr. 11 kunne der i 1962 iagttages skadevirkning på kartofler i de 2 forsøgsled, hvor der er opløjet dyndblandet sand.

Forklaringen herpå er formentlig den, at det opløjede materiale indeholdt 0,06—0,08 pct. NaCl, og da kartofler er meget følsomme over Cl^+ , kan dette være grunden til, at de 2 dybpløjede forsøgsled (c og d) ikke har givet et merudbytte for dybpløjning.

Når Cl^+ med årene bliver fuldstændig udvasket, kan der sikkert regnes med, at også en kartoffelafgrøde vil give et betydeligt merudbytte i c og d.

De udførte undersøgelser af jordprøver fra forsøgene (nr. 10 og 11) på stenalderhavsjord viser, at fosforsyretallene, der er udtryk for jordens totalindhold af fosforsyre, er ret høje, især i forsøg nr. 11, medens fosfattallene, der er udtryk for den tilgængelige fosforsyre, er meget lave og lavest i de dybpløjede forsøgsled.

Kaliumtallene, der skønnes at ligge ret tilfredsstillende, er højest i de dybpløjede forsøgsled.

Mangantallene synes temmelig lave og er lavest i de dybpløjede forsøgsled, medens kobbertallene gennemgående er ret høje overalt.

Magnesiumtallene skønnes ret høje i forsøg nr. 10, især i de dybpløjede forsøgsled, hvor der er opløjet marint ler. I forsøg nr. 11 må magnesiumtallene anses for temmelig lave.

Bortallene synes ret høje i begge forsøgene og med stigende tendens i de dybpløjede forsøgsled, hvor der er opløjet marint ler eller dyndblandet sand.

I næste nr. fortsættes med en diskussion over emnet: Dybpløjningens økonomi og praksis.

Litteratur

Uden for skovvejene
(Nyt Nordisk Forlag, 216 s.)

På Nyt Nordisk Forlag har tidligere statsskovrider, dr. agro. Axel S. Sabroe udsendt en fornøjelig og let læst beretning om sine mangeartede oplevelser livet igennem. Og han har virkelig oplevet noget, også »uden for skovvejene«.

Når man blader tilbage i bogen efter at have fulgt forfatteren gennem ungdomsårenes studietid, til Siam, gennem Kina og Japan, hjem med revolutionen gennem Rusland til privat taksationsvirksomhed, ansættelse i statsskovvæsenet med avancement over Silkeborg distriktet til skovrider på Boller og ind imellem tid til studier i Sverige og en doktorafhandling i 1939, er man en lille smule forpustet.

Nogle kapitler vender man omgående tilbage til og gennemlæser igen, bl. a. afsnittet om hans virksomhed fra efteråret 1943 og resten af besættelsestiden, hvor Axel Sabroe virkede som statsskovvæsenets og ministeriets kontaktperson og befuldmægtigede over for tyskerne, direkte under nu afdøde stiftamtmand Herschend. Dette kapitel er historisk af stor interesse og burde have været endnu mere udførligt fortalt. Ligesom i de øvrige kapitler omfatter også dette afsnit en mængde historier, afvekslende alvorlige og humorfyldte, som det kunne være fristende at trække enkelte frem af — i stedet må det anbefales at læse bogen og supplere med egne erindringer fra de pågældende år. Forfatteren kalder forståeligt nok disse år »anstrengende, men interessante«, idet han tilføjer, at det på en måde var ubegribeligt, at tyskerne fandt sig i så meget fra vor side, som de gjorde. Det skal her nævnes, at han antyder, at han anser det for at have været mere rimeligt at have anvendt »Kongenshus Hede« til skydebane end Kompedal plantage. Var »Kongenshus« brændt af, var det dog ikke af så stor betydning, idet en »hede, paradoksalt nok med års mellemrum skal brænde, ellers erobres den af græs og selvsåede træer«. Der blev altså fortsat skudt ind i Kompedal plantage, og i 1947 brændte her 556 ha plantage og 773 ha hede, en brand, der formentlig skyldtes selvantændelse af forsagere.

Enhver forstlig interesseret vil have glæde af at læse forfatterens ofte ubesmykkede, men alligevel venlige karaktergivning til det foregående halve århundredes personligheder inden for skovbruget. Det gælder P. E. Müller, Oppermann, Helms, Prytz, H. Mundt, L. A. Hauch, K. E. Mørk-Hansen og endnu mange flere. Historierne om disse mænd er spredt bogen igennem og er med denne opsamling af dem sikre på at blive bevaret for alle tider. Mange af dem er både friske og karakteristiske for en svunden tid. Sin egen indsats som forstmand går han — alt for beskedent — let hen over.

Forfatteren slutter bogen af med et kapitel, hvori han vurderer nutidens danske skovbrug. Disse sidste sider vil antagelig give anledning til en del fornyet diskussion. Han erklærer sin kærlighed til bøgeskoven, han advarer mod at sætte træerne i »båse«, hvormed han mener afdelinger med én træart og én aldersklasse og peger anbefalende på C. O. F. Reventlovs metode for fornyelse ved gradvis at »lysne«. Tillige glæder han sig over tendensen til at arbejde med blandskove, selv om en sådan blanding strider mod rationalisering og mekanisering, som »vor tid er belastet med«. »Heldigvis,« siger han, »er der nu interesse for sagen særlig i hederne, og det lader til, at vanskelighederne kan overvindes, blot man har den rette tro... skovbrug skal ikke være

enten-eller, men et både-og.« Forfatteren hævder, at vi har verdensrekord i udgifter til nye kulturer, og med en yderligere motiveret understregning af, at de danske skoves vilkår er i støbeskeen, erklærer han sin tillid til, at det ved nænsom skovdrift vil lykkes at samordne de divergerende krav, dels til økonomien og dels til de voksende ønsker om skovene som rekreative områder, så dansk skovbrug kan gå en lys fremtid i møde.

Bogen er præget af fortælleglæde og en rig erfaring at hente af — den skal nok nå ud i vide kredse.

H. S.

Dansk Plantageforsikringsforening

afholdt den 24. september repræsentantskabsmøde på Hotel Skanderborghus. Der indledtes med, at repræsentantskabets formand, gods-ejer J. K i e l d s e n, mindedes proprietær Th. Secher, Hylke, der i foråret 1964 var afgået ved døden. Th. Secher havde siden 1941 været repræsentant for Aarhus amt.

Forsikringsforeningens direktør, skovrider B. S t e e n s t r u p, meddelte, at det forsikrede areal pr. 1. 4. 1964 udgjorde 68.950 ha. Siden er indmeldt 2.375 ha. Flere og flere plantager forsikres efter klasse III med årlig præmie på 1 kr. pr. ha og maksimumerstatning 1400 kr. pr. ha.

I 1964 er der anmeldt 7 brande med brandlidt areal på godt 10 ha.

Direktøren omtalte forskellige brandårsager. Flere udsendelser i TV og radioen havde manet til forsigtighed ved omgang med åben ild.

Regnskabet, der gengives andetsteds i bladet, blev fremlagt og godkendt.

Der var valg til repræsentantskabet og følgende blev genvalgt:

Ringkøbing amt: Hofjægermester A. Olufsen, Quistrup.

Tønder amt: Gårdejer Jes Sørensen, Sdr. Sejerslev.

Randers amt: Hofjægermester Chr. Mourier-Petersen, Rugaard.

Haderslev amt: Bestyrer Bent Jensen, Højvang, Aabenraa.

Aalborg amt: Godsejer J. Kielsen, Trend.

Nyvalgt blev:

Viborg amt: Godsejer Hans Helmuth Lüttichau, Tjele.

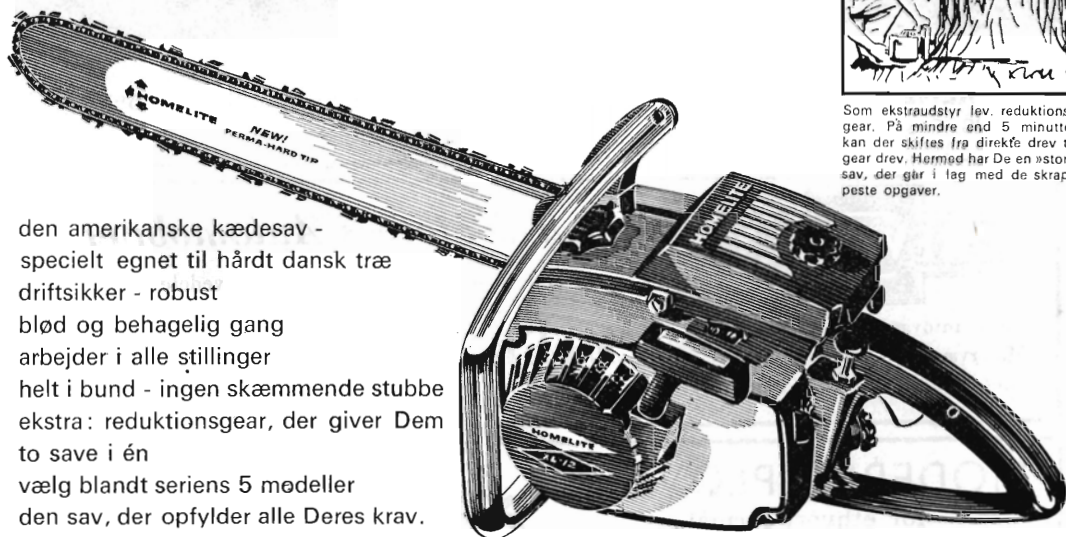
Aarhus amt: Sognerådsformand, frugtavler Jens Carlo Jensen, Skablund.

VERDENS STØRSTE PRODUCENT AF MOTORSAVE PRÆSENTERER:

HOMELITE

større effekt mindre vægt

Alle professionelle fordele samlet i verdens letteste motorsav med direkte kraftoverføring og sensationel teknik.

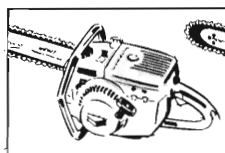
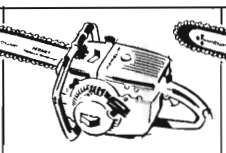
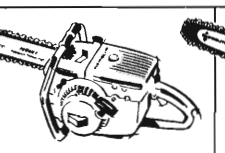
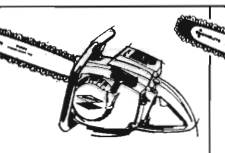
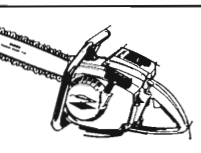
- ★ den amerikanske kædesav - specielt egnet til hårdt dansk træ
- ★ driftsikker - robust
- ★ blød og behagelig gang
- ★ arbejder i alle stillinger
- ★ helt i bund - ingen skæmmende stubbe
- ★ ekstra: reduktionsgear, der giver Dem to save i én
- ★ vælg blandt seriens 5 modeller den sav, der opfylder alle Deres krav.

HOMELITE XL-12 med direkte kraftoverføring vejer kun 6 kg - let at håndtere - arbejder lynhurtigt og effektivt.

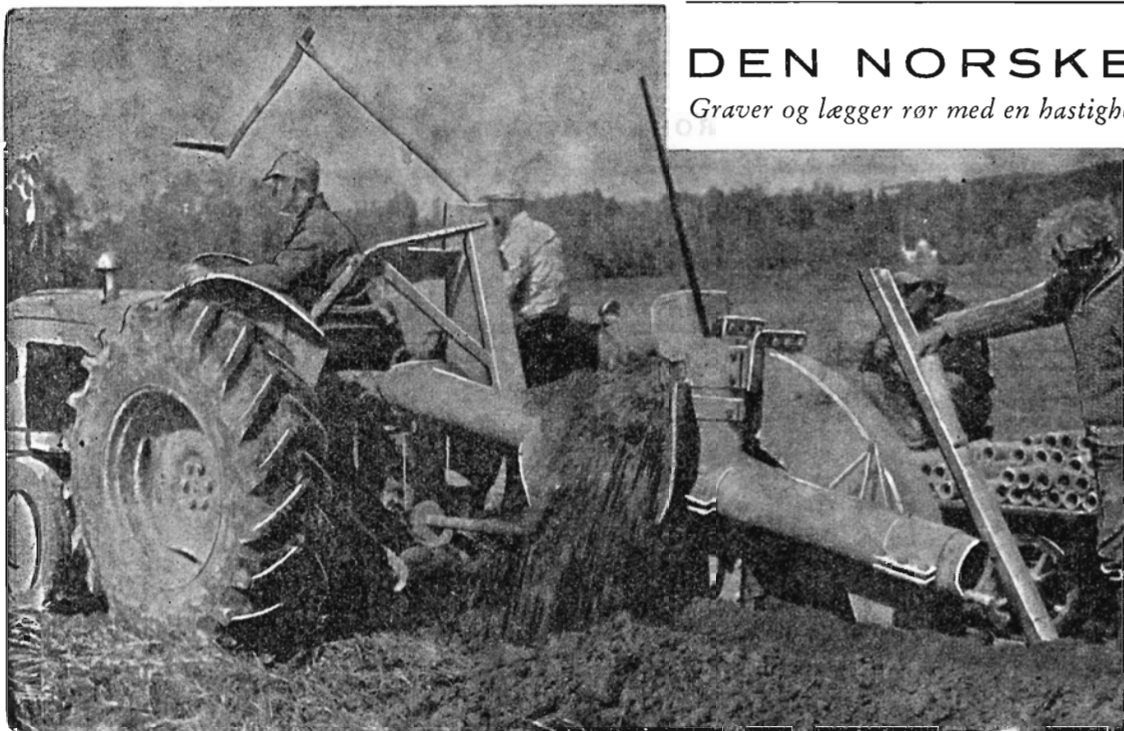
Som ekstraudstyr lev. reduktionsgear. På mindre end 5 minutter kan der skiftes fra direkte drev til gear drev. Hermed har De en »stor« sav, der gør i lag med de skrappeste opgaver.

				
HOMELITE C - 51 m. 17" sværd kr. 1550	HOMELITE C - 71 m. 17" sværd kr. 1750	HOMELITE C - 91 m. 17" sværd kr. 2000	HOMELITE XL - 12 m. 16" sværd kr. 1600	HOMELITE XL - 15 m. 16" sværd kr. 1800

Nærmeste forhandler opgives - demonstration uden forbindelse

Ekstra for reduktionsgear til alle modeller ca. kr. 150

IMPORTØR: AARHUS MOTOR COMPAGNI . ÅRHUS C . TELF. (061) 3 38 33

DEN NORSKE

Graver og lægger rør med en hastigh

Eneimportør for Danmark

FRENDERUP MASKINFABRIK . Grevinge st., telf Herrestrup *77 (03-458)

NB. Eneforhandlere antages i alle amter.

Se den demon
nernes efterårs
og 25. oktober
Fyn.

Stort autoværksted

Malerværksted

Diesel autoelektrisk afdeling

General Motors Automobileer

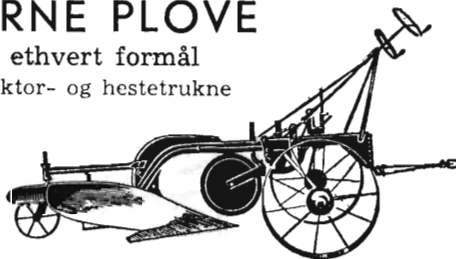
Lager af gode, brugte vogne. Lager af reservedele og tilbehør.

PETER HENRIKSEN VIBORG

Dumpen 12 - 14 Telefoner 1250 - 1251 - 1252 - 874

MODERNE PLOVE

for ethvert formål
Traktor- og hestetrukne

Bovlund 24" traktorplov, type 9 H
Hedeselskabet bruger »Bovlund« plove

Plovfabrikken »Bovlund«

H. WILKENS

Bovlund pr. Branderup J. - Telefon: Branderup J. (048) 35233

„CIMBRIA“ TØMMER HANDEL

Aktieselskab

AABENRAA

INDHENT TILBUD

Kloakrør — Landbrugsrør
Monierrør — Spidsbundsør
Mærket Δ 33, leveres overalt

Hovedkontor tlf. Ringsted 468
Fabrik: Hedehusene, telf. 18
— Birkerød — 468

Ringsted Cementvarefabrik og Tømmerhandel A/S

DRÆNINGSMASKINE RÅDAHL

400 meter i timen. (Under normale forhold).

å Maskinstation-
ration den 24.
gesø avlsgaard,

Det er nu ca. 10 år siden den første Rådahl-grøftegraver blev bygget i Norge, og i dag er den foruden i sit hjemland, kendt i lande som Sverige, Tyskland, Holland, Finland og nu også i Danmark. Maskinens arbejdsorgan er et stort gravehjul, som gennem traktorens kraftudtag og ekstra gearbox, drives med en hastighed af ca. 30 omdr. pr. minut. Efter gravehjulet følger en V-formet slæbesko, som bærer maskinen, og samtidig former bunden af grøften, således at rørene automatisk bliver lagt ned, og bedre end den bedste håndlægning, da rørene altid bliver lagt på fast bund. Grøftens bredde er 18 cm og derfor er det kun en lille mængde jord, der skal arbejdes med ved jævning af de opgravede render. Maskinen gør det også muligt at dække rørene med plastic eller papir eller andet materiale inden sløjfningen. Maskinen er endvidere indrettet med en sigte-indretning, således at der altid kan graves med nøjagtigt fald. Gravedybden reguleres med en hydr. styreventil. Rådahl-grøftemaskinen er en maskine med meget små vedligeholdelsesudgifter, idet den er udstyret med 8 udskiftelige skær, der under normale forhold har en levetid på 8—10.000 m.

HEDENS OPDYRKNING

I DANMARK 444 sider, 250 illustrationer

Særpris for medlemmer af Hedeselskabet

Et pragtværk!

En gaveidé!

← Klip her →

Undertegnede medlem af Det danske Hedeselskab bestiller værket

**HEDENS OPDYRKNING
I DANMARK**

uindbundet til 30 kr.,
indbundet 46 kr.

(sendes portofrit ved forud indsendelse af beløbet)

Navn

Titel

Adresse

.....

Kan
ufrankøret
nedlægges
i
post-
kasserne

Til

Det danske Hedeselskab

Viborg

Samgranulerede KALI-SUPERFOSFATER

udbudt efteråret 1964:

Type 1:1	{	PK 0-4-20		
		PK 0-4-20 med 1,2% magnesium	✱	
Type 1:2	{	PK 0-8-20 koncentreret (100 kg sv. til 150 kg PK 0-5-13)		
		PK 0-5-13		
		PK 0-5-13 med 0,4% kobber		
		PK 0-5-13 „ 0,3% bor		
		PK 0-5-13 „ 1,2% magnesium		
		PK 0-5-12 med 2,5% magnesium	✱	
		PK 0-5-12 „ 2,5% magnesium + 0,2% kobber	✱	
		PK 0-5-12 „ 2,5% magnesium + 0,3% bor	✱	

NPK-gødninger

Følgende udbydes til forårsanvendelse:

NPK 16-5-12 med	1,2% magnesium + 0,1% kobber	
NPK 14-4-17 „	1,2% magnesium + 0,1% kobber	
NPK 15-4-12 „	2,5% magnesium + 0,3% kobber	✱

Tilsatte specialstoffer er i vandopløselig form
i samtlige gødninger.

✱ nye gødningstyper.

GØDNINGS-KOMPAGNIET

Som formand og næstformand for repræsentantskabet genvalgtes godsejer J. Kielsen, Trend, og hofjægermester Chr. Mourier-Petersen, Rugaard. Direktør F. C. Winther, Langdal, genvalgtes som kritisk revisor. D. P.

Dræntekniske undersøgelser

Eksempel hentet fra Rugaard på Djursland

I efteråret 1963 blev der foretaget en drænteknisk undersøgelse af et mindre, stærkt vandlidende areal beliggende som et lokalt parti på en bakketop på en mark *under Rugård*, tilhørende hofjægermester, godsejer Chr. Mourier-Petersen.

Profilundersøgelserne viste, at overjordslaget kun var ca. 10 cm tykt og bestod af svagt muldblandet ler. Mellem dette lag og den svære blåler i ca. 75 cm's dybde lå der to skarpt adskilte lag, nemlig foroven et ca. 15 cm tykt lag meget kompakt ler og derunder et mere porøst lag bestående af et lerrigt materiale med en relativ god struktur.

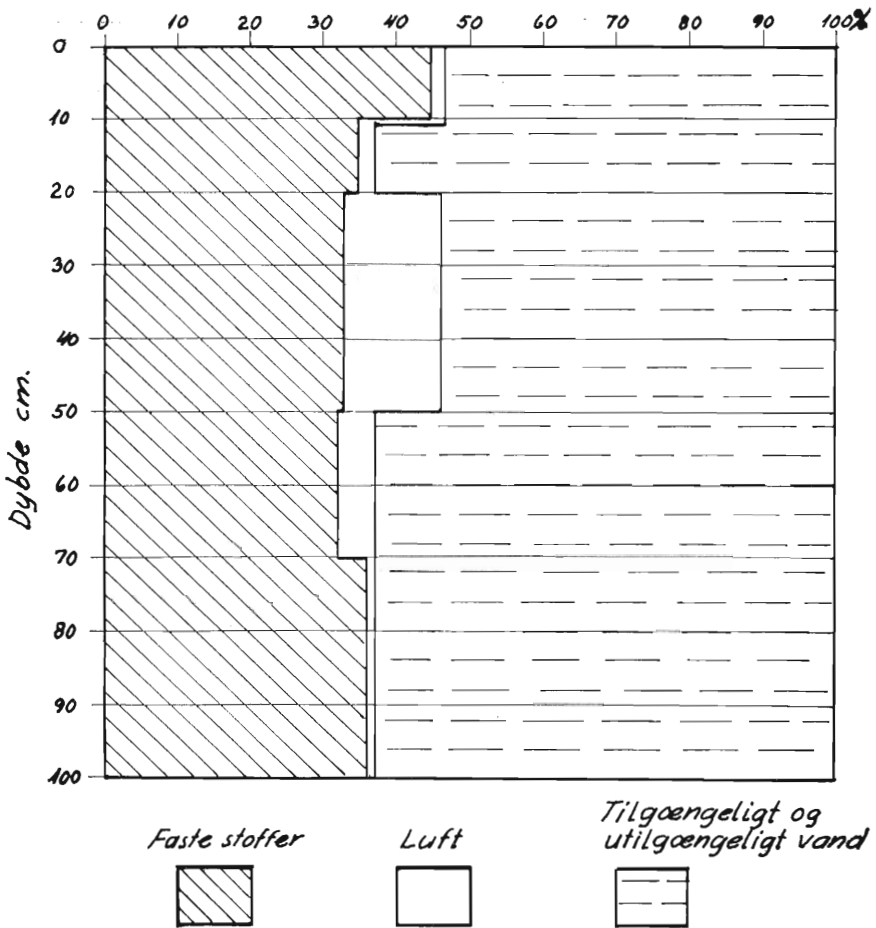
Ved et af profileringsstederne blev der udtaget jordprøver til volumen- og fugtighedsbestemmelser. Resultaterne vil fremgå af den skematiske optegning. Det helt specielle ved denne jord er den meget lave rumvægt på mindre end 1 g pr. cm³, medens den normale rumvægt for mineraljord ligger mellem 1,3 og 1,5 g pr. cm³. Heraf følger, at de faste stoffer kun udgør omkring 30-40 volumenprocent mod normalt 55-60%.

Fin- og mellemporevolumet, der indeholder henholdsvis utilgængeligt og tilgængeligt vand, er usædvanligt stort og udgør fra 54 til 63 volumenprocent. Det betyder altså, at der i disse porer kan opmagasineres vandmængder svarende til en nedbør på 600 mm.

Grovporevolumet, der på en afdrænet jord er det samme som luftporerne, udgør en vigtig jordbundsfysisk faktor. Det er gennem disse porer, det frie vand skal føres ned til undergrunden eller til drænene. Af hensyn både til en hurtig afledning af overskudsnedbøren og til et for planterødderne passende luftskifte skal grovporevolumet ligge på mere end ca. 12 volumenprocent.

Som det vil fremgå af optegningen i hosstående fig., udgør grovporevolumet (= det på figuren viste luftvolumen) kun ca. 2% i henholdsvis overjorden og i blåleret. I laget fra ca. 20 til ca. 50 cm ligger procenten derimod på omkring 15.

Denne jordbund er altså karakteriseret ved det specielle forhold, at der øverst og nederst i profilen ligger tætte, næsten vandstandsende lag. Arealets afvanding må derfor baseres på en udnyttelse af det mellemliggende, mere gennemtrængelige jordlag.

Skematisk optegning af jordbundsprofil på Rugaard.

Opgaven vil omfatte en jordforbedring af overjordslaget omfattende en pløjning til 25 cm's dybde under samtidig indblanding af groft sand eller måske store staldgødningsmængder.

Dernæst skal der etableres afstrømning fra det porøse lag ved en relativ grund dræning i ca. 80 cm's dybde og under anvendelse af et mindst 25 cm tykt pakningslag, bestående af ral eller lignende groft materiale.

For at få opbygget et større humusindhold i overjorden og dermed forbedre gennemtrængeligheden og samtidig undgå en sammentrykning ved færdsel med tunge maskiner, vil det sikkert være tilrådeligt at udlægge arealet med græs, indtil jordforbedringen er ført så lang frem, at der kan regnes med, at der er opnået en mere permanent tilstand.

Fra en vestjydsk hedegård

for
100 år
siden

Med mellemrum har Hedeselskabets Tidsskrift med tilladelse fra familien bragt uddrag af afdøde professor C. Raunkjærs utrykte skildringer fra dagliglivet på hedegården Raunkjær i Lyhne sogn, således som det levedes i vesteregnet i tiden mellem 1860 og 1875, altså for ca. 100 år siden.

De foregående afsnit af disse intime hjemmelivsskildringer fandtes i H. T. 1958, 1959, 1961 og 1962, — i alt er offentliggjort ca. 100 sider. Afsnittene vil rimeligvis blive samlet i et særtryk.

Vinteraftensarbejdet

I vinteraftenerne samledes alle gårdens folk i »æ Kamm'r«, den eneste stue, der var opvarmet. Her havde enhver sit arbejde at syse med. I det følgende afsnit om indearbejdet vil der blive gjort nærmere rede for vinteraftensbeskæftigelserne, derfor skal disse kun antydes her: Mor spandt, mest uld, dog også hør og blår, pigen kartede, karlen, og senere de voksne sønner, snoede sime, far bandt kurve og bikuber, børnene læste lektier eller havde andre ting for, vandt garn eller haspede garn. På et bestemt tidspunkt skulle der malkes, og så skulle man have næder, der bestod af »hele« byggrynsgrød kogt i kærnemælk og med sødmælk til. Man gik tidligt til ro, men tiden fra klokken 4—5 til omkring ved 9 var jo alligevel ikke nogen kort aften. Til sidst standsede arbejdet, der ryddedes op og stilledes på plads til næste aften, mor skrabede kakkellovnens tørvegløder sammen og dækkede dem til med våd eller dog fugtig tørv, så at ilden kunne holde sig til næste morgen, så at hun, der stod først op, kunne redde ilden, før den var gået ud. Snart var alt og alle i dybeste ro, medens den mørke nat eller en tindrende stjernehimmel hvælvedes over den ensomme, stille, gamle gård — eller den omhvirvledes af himmelknog, hvis virkninger næste morgen sås som vældige snedriver her og der, og som vi så måtte grave os igennem for at komme frem, når vi skulle i skole.

Føden og nydelsesmidlerne

De aller fleste af de produkter, der tjente til menneskenes ernæring, frembragtes inden for ejendommens grænser. Det var kun småsummer, der blev udgivet for varer, der kom udefra, såsom kandis, lidt hvidt sukker, svesker, rosiner, sirup, flormel, kanel, kryddernel-

liker, kardemomme, allehånde, peber, ingefær, kaffebønner, cikorie, tobak, brændevin, te. Det var jo nok mange enkeltting, men af de allerfleste brugtes kun meget lidt, de indkøbtes kun i ny og næ og kun i ganske små portioner. Kun kaffe, cikorie og kandis hørte til de almindelige, dog ikke dagligt anvendte nydelsesmidler. Der var lange tider, hvor mange af de nævnte sager slet ikke fandtes i huset, men jeg nævner dem som ting, der blev anvendt i mit barndomshjem. Jeg skal nu omtale de ernæringsprodukter af såvel plante- som dyreriget, der blev frembragt inden for gårdens grænser.

Af planteriget var der først og fremmest »den velsignede rug« til rugbrød, sigtebrød »kaagh« og grove kringler. Dernæst byg til byggryn (hele byggryn, stour byggryn) til den så godt som daglige ret surgrød. Det tredie hovednæringsmiddel fra planteriget var kartofler. Endvidere boghvede til gryn til boghvedegrød, sjældnere malet til mel, hvoraf man fik en ejendommelig blålig grød. Desuden ærter, grønkål, persille, pastinak, purløg, skalotløg og undertiden kaalrabi og hvidkål.

Af dyreriget var det især får (mest beder) og svin, der afgav kød til husholdningen, af og til en kalv, sjældnere en ko, desuden gæs og høns. Hertil kom så køernes mælk og de deraf lavede produkter, smør og ost. For at gøre produkterne anvendelige til menneskeføde, måtte der gøres et stort arbejde. Kun rugen, byggen og boghveden måtte først køres til Forsom Mølle for at blive omdannet til mel eller gryn, men resten af arbejdet blev udført i hjemmet og skal i det følgende omtales under Slagtning, Bagning, Brygning og Mejeribrug.

Slagtning til hjemmets forsyning med kød året rundt foregik hovedsagelig om efteråret. For at det kunne holde sig, måtte kødet opbevares som saltet og for størstedelen som røget; der kom sjældent fersk kød på bordet. Foruden i selve slagtetiden skete det f. eks., når der fødtes flere kalve, end der var brug for i kreaturholdet, og enkelte gange en høne, og så resultatet af fars jagt om vinteren.

Slagetiden var en spændende tid — når selve slagtingen var overstået. Mine forældre holdt vist ikke af, at de mindre børn var til stede ved selve slagtingen, jeg var også meget oprevet i sindet, når det skulle foregå, især når det var slagtning af svin, der skreg så forfærdeligt, når de førtes fra svinestien til slagtebænken. Jeg løb om bag gården eller ud i marken og holdt fingrene i ørerne, men alligevel kunne jeg ikke lade være med tit at tage hænderne bort for af arten af dyrets skrig at høre, om dyret snart var dødt, thi så gjaldt det om at komme hurtigt tilbage for at få lejlighed til at følge begivenhedernes gang: Blodet, der tappedes af dyret under hurtig omrøring i den blodfyldte spand, senere svinekroppens skoldning med kogende vand fra gruekedlen, så at hårene kunne skrubes af med en

kniv. Først rykkedes dog de lange rygbørster ud, af dem lavede far senere klædebørster og andre børster f. eks. til smøring af sele-tøjet. De afskrabede hår samledes sammen i bunke, af dem skulle der senere spindes og tvindes reb til tøj, især til fårene. Og så skulle dyret parteres, og der skulle laves blodpølser, hertil krævedes forskellige ting. Blodet røres op med mel og gryn og flæskestumper. Tarmene renses og skæres i stykker af passende pølselængde. Pøsepindene skaffes frem, de var lavet længe i forvejen og opbevarede på følgende måde: der var lavet et lille knippe af godt kvarterlangt ved begge ender sammenbundet rugstrå, og heri var pøsepindene stukket ind, hvorved det hele kom til at ligne et pindsvin. Det hang på et søm på en bjælke i bryggerset parat til brug. Den ene ende af tarmstykket lukkes med en pøsepind, der på en bestemt syende måde stikkes tværs gennem tarmen, i dennes anden ende indsættes en 1—1½ tomme høj af kohorn lavet hornring som tragt, gennem hvilken blodmassen fyldes i tarmen, hvorpå denne lukkes med en pøsepind. Af tragtringe, »pøls-huen«, havde flere størrelser i overensstemmelse med tarmvidden; når de var benyttet og rensed, blev de trukket på en snor og hængt op på bjælken ved siden af pøsepindebeholdningen til senere brug. Når pølserne var lavet, blev de kogt i gruekedlen og derpå lagt hen til afsvaling, senere blev pøsepindene trukket ud og, så vidt de ikke var knækkede under brugen, samlet sammen, rensed og anbragt i stråholderen.

Det afkølede og noget stivnede fedtlag blev skåret i småstykker og fedtet afsmeltet i en gryde over ilden. Fedtet hældtes i fade og brugtes ved smøring af mange fedtoghbrøds-meldmader i den følgende tid. Det, der blev tilbage, greverne (æ grøwer) hældtes op i fade og spistes i den kommende tid sammen med blodpølserne. Disse ristedes, og en passende portion grever med lidt løg varmedes på en pande, der sydende og sammen med de ristede pølser i et fad sattes på bordet. Her tog hver en pølse eller en del af en pølse, dyppede dens ene ende fast ned i de varme grever, så at fedt og nogle grever hang på. Så bed man den således præparerede del af pølserne af og dyppede igen. Det smagte herligt, navnlig de tyndere pølser, der havde forholdsvis stærkt ristet og derfor skørt tarmskind. — Visse dele af svinet spistes fersk, men det allermeste måtte salttes, selv om en del heraf spistes i den nærmest følgende tid. Hovedmassen, skinker og flæskesider, blev dog efter tilstrækkelig saltning hængt op til røgning og tørring i den store åbning over ildstedet og efter røgningen opbevaret til brug i årets øvrige måneder.

Væsentlig på samme måde foregik slagtingen af fårene, mest beder. De slagtedes dog ikke på samme tid som svinet (eller svinene); dels måtte man vel puste lidt oven på den megen travlhed, og for en

rationel udnyttelse af de dele, der skulle spises fersk, var det jo også heldigst, at der var et mellemrum mellem slagtingen af svin og får. Disse sidste blev vistnok i regelen slagtet først, de skulle jo også helst slagtes, før vejret blev så sludfuldt, at de ikke kunne være ude om natten. De havde siden høbjergningen stået tøjret på de blødere partier af engene, hvor de større husdyr ikke måtte komme, fordi de trådte huller i den bløde bund, og vinterfårene måtte heller ikke tøjres her, da de her let blev syge; dette hensyn behøvede man ikke at tage, hvor det gjaldt slagtefårene. Disse havde det godt på de græsrigge enge og blev efterhånden ret fede.

Ved fåreslagtingen måtte, ligesom ved slagting af kalv og ko, dyrene først flåes, når slagtingen havde fundet sted. Skindene blev spilet ud og sømmet fast på portdøren for at tørres, senere blev huderne solgt enten til omløbende opkøbere eller ved lejlighed taget med til staden. I fåreslagtingstiden levede man højt, der var meget, der helst skulle spises i fersk tilstand: hale, hals og tildels ryg, på hvilken der kogtes suppe, hovedet flækkedes og ristedes, der lavedes rullepølser. Lårene og de fede fåresider blev saltet og røget (speget) til brug i fremtiden. Røget fårelår (foerloer) anvendtes året rundt som til pålæg, det var langt og sejt, men smagte godt. Af fårenes ister afsmeltedes talg, der hældtes op i fade for så i størknet tilstand at blive henlagt på en hylde til brug ved lysestøbningen.

Gæssene afgav kun en lille del af føden. Det var nærmest en behagelig luksus. Deres fjer var dog en vigtig ting som fyld i dyner og puder. Vingerne med de lange svingfjer blev skåret af og benyttet som støvekost, »æ fierving«. Lår og bryst blev røget og dels benyttet som finere pålæg dels skåret i skiver og spist med brød til. Det øvrige blev sammen med kråse, lever og hjerte anvendt til kråsesuppe.

Antallet af høns, der blev spist, og fars jagtudbytte var ikke større, end at det alt kunne spises i fersk tilstand.

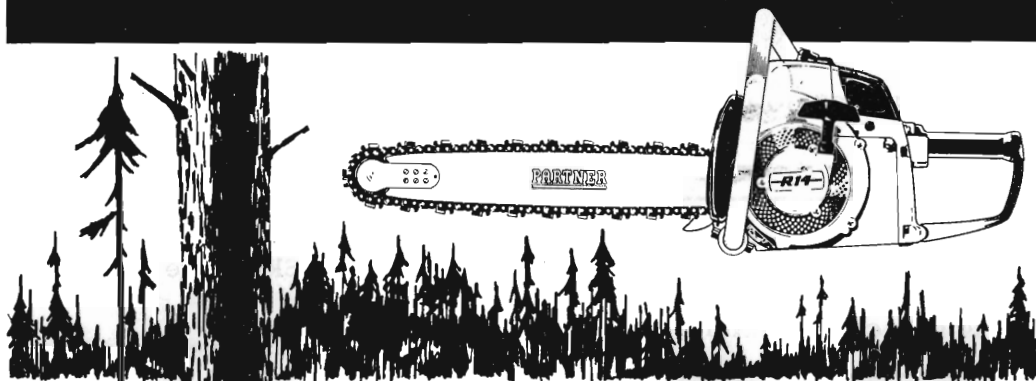
B a g n i n g. Medens slagting i hovedsagen var indskrænket til en bestemt årstid, efteråret, var brygning og bagning begivenheder, der gentog sig flere gange om året, vist nok i regelen hver 3die eller 4de uge. Øllet blev til sidst surt og rugbrødet blev tørt, skønt det var stærkt syrnet med surdej; sigtebrødet blev naturligvis først tørt, så tørt, at vi hellere ville have rugbrød. Derfor bagtes der heller ikke flere sigtebrød end nødvendigt til en passende tid efter bagningen.

Før bagningen fandt sted, skulle far til mølle (te møll) for at få rug malet. I reglen havde han også andet med, f. eks. byg til byggryn (æ bygg ska piller for at blive til gryn), affaldssæd til grutning (grotning, skro) til svinene. Vejen gik over til Knude og herfra med vejen

R14

Deres nye

PARTNER

LET

Partner R14 vejer kun 8.0 kg incl. sværd og kæde. Trods den lave vægt har den en fantastisk kraftig og pålidelig konstruktion. Alle R14 har kvistningsrulle og en omfattende værktøjsudrustning som standard.

STÆRK

Partner R14 med 4.7 HK (DIN) motor er markedets stærkeste letvægtssav. Den er ualmindelig hurtigskærende og slidstærk. Har perfekt balance og letter derfor arbejdet i alle stillinger.

SIKKER

Partner R14 har en grundig gennemprøvet konstruktion som garanterer sikker og økonomisk drift med bl. a. automatisk kædesmøring. Til Deres tjeneste står desuden en landsomfattende forhandler- og serviceorganisation

Forhandlere: **JYLLAND:** Otto R. Nielsen, Nr. Sundby - tlf. 3 42 22 · Mek. N. C. Nielsen, Tvorup pr. Thisted - tlf. Vang 4 · Randers Værktøjsmagasin, Randers - tlf. 2 17 77 · Horsens Værktøjsmagasin, Horsens - tlf. 262 11 · Mek. Mikkelsen, Nr. Torv 2, Vejle - tlf. 12 12 Andr. Petersen, Aabenraa - tlf. 2 32 21 **FYN:** Harald Nyborg, Odense - tlf. 12 12 49 **LOLLAND-FALSTER:** R. Jessens eftf., Nykøbing F. tlf. 85 00 11 **SJÆLLAND:** A. Larsens eftf., Næstved - tlf. 72 01 45 · Mek. Johs. Larsen, Toksværd - tlf. Toksværd 119 · L. Ulrichs Isenkram, Slagelse - tlf. 52 00 01 · Glumse Isenkram A/S, Glumse - tlf. Glumse 73 · Ejnar Christensen, Ringsted - tlf. Ringsted 1050 · A. M. Bjærns eftf., Holbæk - tlf. Holbæk 2100 · Jørgen Augsburg, Køge - tlf. Køge 25 00 · Gylling-Folkmann, Jyderup - tlf. Jyderup 64 · Mek. Aksel Jacobsen, Snertinge - tlf. Snertinge 389 · O. Petersen & CO, Hillerød - 26 23 22 · Mek. Kaj Nielsen, Gadevang pr. Hillerød - tlf. 26 69 62 **BORNHOLM:** Scootercentralen, Rønne - tlf. 21 76 **STOR-KØBENHAVN:** Forst & Jagthuset, Gl. Kongevej 119 - tlf. Hi 3030 · L. V. Erichsen A/S, Griffenfeldtgade 4 · LU 25 50 · Carl I. Boeck, Gl. Kongevej 23 · CE 9196 · Johs. Fog, Hovedgaden 45, Lyngby - tlf. 87 10 01.

Det gensidige Forsikringsselskab »Dansk Plantageforsikringsforening«

Driftsregnskab for året 1. april 1963—31. marts 1964

Indtægt:		Udgift:	
Præmier	50.717,00	Udbetalt erstatning	10.094,00
Indskud	319,00	Administrationsudgifter	12.080,49
Renter af obligationer	5.860,27	Overskud, ovf. til reservefond	37.180,29
Renter af sparekasseindestående	2.412,34		
Renter af giro	46,17		
	Kr. 59.354,78		Kr. 59.354,78

Status pr. 31. marts 1964

Aktiver:		Passiver:	
Fondsbetaling	178.367,00	Reservefond	173.024,94
Konter	203,89	Tekniske reserver, skadesreserver	55.000,00
Girokonto	6.069,57	Kursreguleringsfond	28.900,62
Viborg Byes og Omegns Sparekasse	71.751,35		
Tilgodehavende obligationsrenter	533,75		
	Kr. 256.925,56		Kr. 256.925,56

B. Steenstrup,
Direktion.

P. Ditlev Petersen,
Kasserer.

Foranstående driftsregnskab og status er opført overensstemmende med bogholderiet, som jeg har revideret. Ved et den 11. september 1964 foretaget uanmeldt kasseeftersyn fandtes ingen anledning til bemærkninger. Den i status opførte beholdning af kreditforeningsobligationer er forevist mig, for Jysk Land Kreditforeningsobligationernes vedkommende ved indskrivningsbevis.

For »Dansk Plantageforsikringsforening«
A. Olufsen Chr. Mourier-Petersen Jens Sønderup.

Viborg, den 11. september 1964.
M. G. Mikkelsen,
statsautoriseret revisor.

Dansk Brandforsikringsselskab

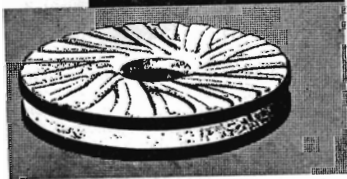
VERMUND

af 1904 Gensidigt selskab

*Bygninger og løsøre
Virkefelt over hele landet*

Hovedkontor:
Banegårdsplads 4, Århus

engsko kværnsten

STRØMMEN RANDERS TLF. (064) 2 99 99

Stort, farveillustreret
katalog
sendes gratis
på forlangende

Skovtjære 0.433

Musetjære

Stødbrinol

Arbinol og Spangol

Rygsprøjter og Motor-
sprøjter

Diana Skovtjære

Orehoved . Telf. 96* & 119

H. Struers kemiske Laboratorium

Apparater
Instrumenter
Glasvarer
Kemikalier

Leverandør
til Hede-
selskabets
laboratorier

AARHUS
(061) 3 16 11

KØBENHAVN
C 1402

ODENSE
(09) 12 36 02

Frøavlscenret

HUNSBALLE

Telf. Holstebro (0741) 533

Frøavl og frøhandel

fra Strellev forbi Østergaard til Forsom Mølle, som ejedes af »farbre i æ møll«, der var gift med »Faster Hanne« (Johanne). Mellem Østergaard og møllen lå smedien, »æ smee«, som far måske også havde ærinde til undervejs. Til andre tider var det en selvstændig køretur at skulle »te æ smee«. En enkelt gang fik jeg lov til at være med far til møllen. Det var ængstende, men dragende, at se ind over det store mølleloft med dets melstøvede hjul, remme og kværne, der lå i halvmørke, og den store mølledam og vandet, der bruste ned over det store møllehjul, der omgivet af vandsprøjt gik rundt i det kølige, dunkle skjul.

Når den malede rug var kommen i hus, skulle den først sigtes i »æ seith« for at få fint mel til sigtebrød, »stour kringler«, o. s. v. Senere blev denne sigtning foretaget i møllen. Om aftenen før bagningen var der forskellige ting at udrette. Dejtruget blev stillet op, det grove mel hældt i sammen med varmt vand og derpå æltet til en jævn dej, med hvilken det fra forrige bagning gemte surdej så blev æltet sammen og det hele tildækket til næste morgen. Inde i ovnen blev af klyne og hedetørv lavet en løst bygget, hul tørvestak parat til at tændes næste morgen. Lyngknipper blev lagt ind ved siden af ovnen. Når ovnen ved den udbrændte tørvestaks hjælp var opvarmet, skulle lyngen bruges til at give ovnen den sidste ophedning, der skulle »lyses i æ ovn«. Ovnslugen, ovnsragen og ovnskovlen (æ ovnskovl), hvormed brødene anbragtes i ovnen, bragtes ned i mergelgraven, hvor de natten igennem skulle ligge og blive godt gennemtrukne med vand, for at der ikke skulle gå ild i dem, når de kom i berøring med den ophedede ovn. Til daglig lå »æ ownsraag« og »æ skaadskel« på brandstigen, der hang på muren på sønderhusets gårdside. Tidligt næste morgen måtte mor op for at danne brødene (»o slå brø op«), de blev lagt på brædder eller en afløftet dør og derpå anbragt på en af sengene i kammeret ved siden af for »o løwt« (udvides ved gæring). Sigtebrødsdejen, den dannedes af den sigtede rugmel blandet op med vand og mælk, blev ligeledes formet og lagt kæn for at de kunne »løwt sæ«. Af samme dej lavedes nogle store kringler, der i regelen spistes til en kop kaffe, medens de endnu var varme; de blev flækket og belagt med lidt smør; når de blev ældre, var de meget tørre. Der lavedes, vist nok tildels af købt hvedemel (flormel) nogle lidt mindre, men dog ret store kringler, der var gode, så længe de var nybagte, men senere meget tørre ligesom de førstnævnte kringler. Endelig lavedes der af en finere dej af hvedemel nogle små runde eller aflange kringler, der, før de kom i ovnen, fik oversiden dyppet i strøsukker. De var nærmest til »selskabsbrug« til en kop kaffe, og til børn, hvis sådanne kom i et eller andet ærinde. Som nybagte smagte disse småkringler udmærket, senere blev de

meget tørre, men smagte alligevel godt. — Andet end det nu omtalte blev der ikke lavet ved en normal bagning.

Far havde imidlertid tændt op i ovnen, hvis tørvestak nu stod i lys lue. Når den var helt glødende, blev den splittet ad med ovnsrageren og fordelt over hele ovnen. En gang imellem måtte man rage de glødende tørv for at fordele ilden på bedste måde. På et vist tidspunkt, »nær æ swåt mand vist sæ«: når glødningen var ved at tage af, ragedes alt ud af ovnen og slukkedes med koldt vand, som stod tilrede i en spand. Derpå blev ovnen yderligere ophedet ved, at et lyngknippe løstes og kastedes håndfuldvis ind i ovnen over dennes hede flade. Når lyngen var brændt (nær der var lyst i æ ovn), blev ovnen rensed så godt som muligt med rageren og gløderne slukket med vand. Brødene blev hentet frem og ét for ét forsigtigt skudt ind i ovnen med ovnskovlen, først rugbrødene, der skulle stå længst, derpå sigtebrød og til sidst kringlerne, så at man let kunne komme til at tage det bagværk ud, som hurtigst blev færdigbagt. Derpå lukkedes ovnen med den våde luge afstivet med en stang. Efter passende tids forløb måtte man tage lugen fra for at se efter, om kringlerne så ud til at være færdigbagt. Hvis så var, blev pladerne med kringlerne taget ud og lugen atter sat for. Når sigtebrødene syntes færdigbagte, blev de med ovnrageren trukket hen til åbningen og omfattet med et stykke tøj, for at man ikke skulle brænde sig, og ét for ét båret ind og lagt med oversiden nedad på dynen i sengen ved siden af, ligeså rugbrødene, når de var gennembagt, hvilket tog længere tid.

Rugbrød og sigtebrød anbragtes i ovnen umiddelbart på dennes murstensgulv, derfor kunne der også være lidt aske på de bagte brøds underside. Lige før brødene blev sat i ovnen, blev deres overside hurtigt overstrøget med æggehvide, hvorved brødene under bagningen fik en glinsende overside. Under bagningen revnede brødene mere eller mindre langs siderne, hvorved der ofte fremkom tykke skorpekanter. En sådan nybagt, varm skorpekant smagte os meget godt, hvorfor vi også sneg os til at afbryde og spise den. Der fulgte så let lidt mere med, så at brødkiverne ikke blev så pæne, når brødet blev skåret; vort forehavende var derfor heller ikke helt billiget af mor.

(Fortsættes).

I få ord — ★

A/S Plantningsselskabet Sønderjylland

holdt den 21. september generalforsamling i Haderslev med amtmand H a a r l ø v som dirigent. Formanden, borgmester J. P a u l s e n, Tønder, udtalte hjertelige mindeord om afdøde kammerherr Chr. D. Lüttichau, der havde været medlem af bestyrelsen fra 1921. Driftsregnskabet balancerede med 635.309 kr. og udviste et nettooverskud på 44.975 kr., som overførtes til dispositionsfonden, idet der som sædvanligt ikke udbetales udbytte.

Status balancerede med 1.244.000 kr. Ejendommene er bogført med 506.435 kr., og dispositionsfonden står opført med 627.000 kr. Aktiekapitalen er 240.000 kr. Planteskolen i Skærbæk omfatter godt 38 ha og de 20 plantager i alt 930 ha.

Til bestyrelsen genvalgte borgmester J. P a u l s e n, folketingsmand, gård-ejer I. P h i l i p s e n og gårdejer A. H ø r l ü c k.

*

A/S Steen Blicher

Med vekselerer L. P e d e r s e n, København, som dirigent holdt A/S »Steen Blicher« generalforsamling i Ringkøbing den 17. september. Selskabets direktør, afdelingschef B. S t e e n s t r u p, omtalte i sin beretning, at Gedhus-plantagen er blevet udvidet ved tilkøb af to ejendomme med tilsammen 80,6 ha. I plantagen Mourier-Petersen har kronvildtet i de senere år anrettet betydelig skade, ikke alene forårsaget af den faste bestand, der anslås til ca. 10 dyr, men også af de strejfende dyr fra de nærliggende statsplantager.

Selskabets formand, direktør F i n n H j e r l - H a n s e n, forelagde regnskabet, og det vedtoges at udbetale 5 % udbytte. Driftsregnskabet for Gedhus plantage balancerede med 269.840 kr., og 35.726 kr. overførtes til dispositionsfonden, der derefter udgør 522.886 kr. Aktiekapitalen er 47.000 kr.

For plantagen Mourier-Petersen balancerede driftsregnskabet med 59.347 kr. og udviste et underskud på 995 kr. Aktiekapitalen er her 51.500 kr., dispositionsfonden udgør 84.589 kr.

Til bestyrelsen genvalgte skovrider Chr. Dalgas, Ruds Vedby.

*

A/S Københavns Plantageselskab

hvis formand er direktør A l b e r t J ø r g e n s e n, Hellerup, har holdt generalforsamling i København. Selskabet, der nu ejer 7 plantager med et samlet areal på 513 ha, og som i sine vedtægter rummer den bestemmelse, at det aldrig må give udbytte, har i årets løb modtaget gaver på i alt 3800 kr. Driftsregnskabet balancerer med 50.033 kr. og status med 223.225 kr. Der er reser-vefonds på i alt 100.000 kr. Selskabet har i årenes løb investeret meget store beløb i tilplantning og fornyelse, og disse arbejder er nu nogenlunde ved at være afsluttet.

*

Lærer J. N i s s e n ved Skovskolen i Nødebo har udsendt en udvidet 4. udgave af »Motorsavens brug og vedligeholdelse«. Bogen, der er på 64 sider, er særlig beregnet for Skovskolens elever, men den er også såre anvendelig og let tilgængelig for enhver, der ønsker en solid, faglig viden om motorsave.

*

A/S Sdr. Omme plantage

har for 1963/64 haft et driftsoverskud på 10.888 kr. Status balancerede med 189.000 kr. Der udbetales intet udbytte i år, idet man stadig investerer betydelige beløb i nyplantninger. Til bestyrelsen er genvalgt gårdejer Ole Dejgaard, Sdr. Omme.

*

Ca. halvdelen af Norges mælkeproducerende landbrugere har færre end 5 køer, og gennemsnittet pr. mælkeleverandør er 4,4 køer. Med den særlige form for landbrug, som norske landbrugere arbejder under, meget ofte i tilslutning til et skovbrug, er mælkeproduktionen i Norge en lidet lønnende del af landbruget, og Det kongelige Selskab for Norges Vel har derfor foretaget en stort anlagt undersøgelse for at klarlægge, hvilke muligheder der er for at rationalisere.

I beretningen, der nu er afgivet, anbefales det at sammenlægge og drive fællesstalde og gennemføre fællesdrift også på sæterne. Det er i Norge som i Sverige og Danmark den manglende arbejdskraft i landbruget, der er den direkte årsag til overvejelserne.

*

De to drænmaskiner

som Hedeselskabet indkøbte i foråret, den ene en »Eberhardt« fra Tyskland og den anden en »Hollandrain« fra Holland, har været fuldt beskæftiget uafbrudt, siden de blev taget i brug.

Forsøgsvis er der af dem begge udlagt plasticdræn, men endnu er det dog mest teglrør, der har været anvendt ved dette fuldmekaniserede dræningsarbejde.

I alt er der af de to maskiner indtil 1. oktober drænet 225 ha med i alt 113.000 meter drænledninger. Eberhardt-maskinen arbejder for tiden på Sjælland, og den hollandske maskine er den 5. oktober gået i gang med at dræne ca. 100 ha under »G y l d e n s t e e n« ved Bogense.

*

Ild og får er de midler, som anvendes i bestræbelserne på at bevare den historiske Randbøl Hede ved Vejle. Det Grønne Fideikommiss er begyndt med at forny lyngen i det 700 tdr. land store område.

Overfredningsnævnet har nu tilladt en afbrænding af heden over en 7-årig periode, og 400 tdr. land er allerede afbrændt. Resultatet er, at frisk lyng skyder frem og virker fornyende på hedens egenartede natur. Der regnes med, at heden skal brændes af hvert tiende år, for at holde sig ung og frisk.

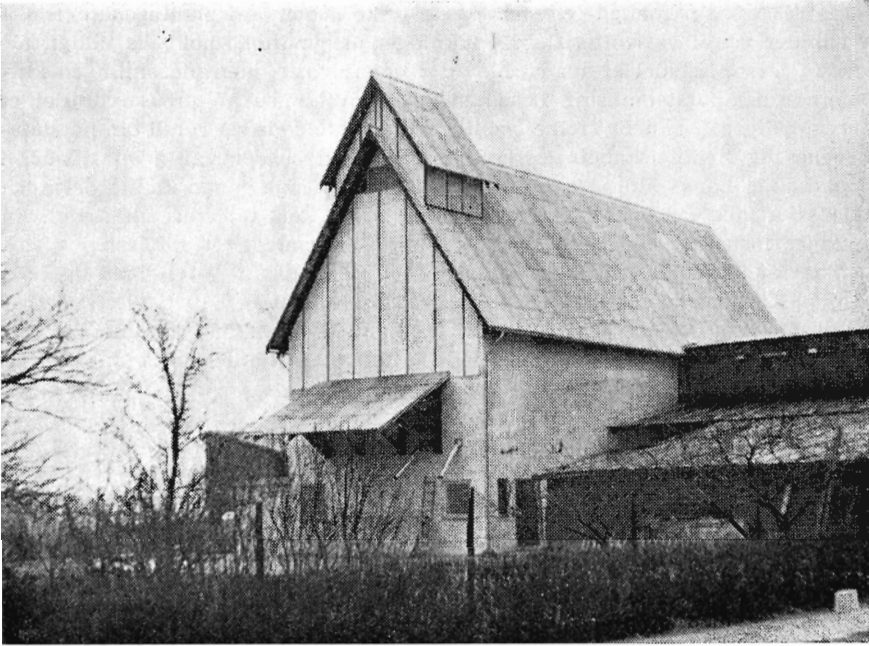
Faunaen er blevet rigere siden afbrændingen og samtidig forsøges det ved hjælp af fårehold at få lyngen til på hedeegne at afløse det græs, der navnlig i lavningerne tid efter anden har kvalt lyngen. Fårene er i øvrigt importeret fra Norge.

*

Hem Mergelselskabet i Horsens vesteregner har afviklet virksomheden og selskabets formue, ca. 6.000 kr., er anvendt som et legat, hvis renter skal gives en dygtig og flittig elev på Bygholm Landbrugsskole.

*

Hedeselskabets byggevirksomhed

Nyopført kornsiloanlæg til 12.000 tdr. korn for Keldernæs købmandshandel. Arbejdet er projekteret af Hedeselskabets kontor i Nykøbing F.

*

Skovskolens grundkursus for nåletræsskovning⁷

som i sin tid etableredes af hensyn til hedeskovbrugets særlige forhold, har de sidste år kun opnået en beskedent tilslutning, hvorimod de almindelige grundkurser i år er vel besøgt. Efter en rundspørge til hededistrikterne overvejer man derfor at ophøre med specielle nåletræskurser og sørger for, at de almindelige kurser komme til at omfatte nåletræsskovningens forhold.

*

Hedeskovbruget havde i de første dage af september besøg af ca. 75 tyske fors mænd. Kgl. skovrider A. H v i d, Stendalgaard, viste dem statsskovbrugets resultater, og afdelingschef B. S t e e n s t r u p førte selskabet videre i en del af Hedeselskabets plantager.

*

Lyngen

har i år blomstret så rigt og længe, som det ikke huskes magen til i en overordentlig lang årrække.

Tidlig og langvarig blomstring tages af de gamle hedeboere som en spådom om en streng vinter.

Bitrækket på lyngen har da også været god i år, således at der vil blive udbudt mere af den eftertragtede lynghonning, end tilfældet har været noget enkelt år i den sidste halve snes år.

*

Tyttebær i 1964

I 1963 var der mange tyttebær på de jyske heder og i plantagekanterne. I år har der været væsentlig flere. Plukningen begyndte forholdsvis tidligt, allerede i første halvdel af august blev der udbudt bær, men indsamlingen kulminerede dog først omkring 1. september. I slutningen af august var det et afvekslende og fornøjeligt folkelivsbillede, der udfoldede sig rundt om på statsskovenes og Hedeselskabets forskellige arealer, hvor der var givet tilladelse til plukning. Langs alle veje holdt bil efter bil, mange gange kunne det konstateres, at det var biler langvejs fra, der havde kørt plukkere til stedet. En iagttager fortæller således, at han en lørdag eftermiddag fra »Trehøje« vest for Timring kunne tælle næsten 100 biler — alle sammen med tyttebærplukkere.

På »Kongenshus« indsamledes der i 1963 ca. 15.000 kg, i år er det kun blevet til omkring det halve, selv om der i år har været endnu flere. Årsagen var en enkelt nattefrost først i september. Nattefrosten gjorde bærrerne bløde og vanskelige at plukke, så arbejdet hermed måtte standses.

Af blåbær har der ligeledes været store mængder.

Priserne for begge slags bær har været omtrent uforandret, omkring 3,50—4,00 kr. pr. kg i butikkerne.

*

Te, do ka' næn' de —

Medlem af Hedeselskabets repræsentantskab og formand for Thy plantningsforening, gdr. Poul Pedersen, Smerup, blev i anledning af, at han den 25. september fyldte 70 år, interview'et af »Thisted Amts Tidende«. Han fortæller følgende:

Der er i løbet af en forholdsvis kort årrække sket ikke alene en ændring af landskabets karakter, men også i befolkningens indstilling over for læplantning. For 25 år siden var der snurrende vindmøller på alle Thyholms gårde, og der var nøgne marker uden hegn. Nu er der, så vidt jeg ved, kun en enkelt vindmølle tilbage på Thyholm, og til gengæld er der plantet hundreder af dejlige hegn. Møllernes forsvinden og træernes vækst har hver på sin vis været med til at skabe karakteristiske ændringer.

For blot 25 år siden var vi ikke begejstrede for at afstå den gode jord til læhegn. Vi regnede med, at læhegn alene var beregnet til at standse sandflugt, og den har vi jo aldrig kendt til på Thyholms fede lerjord. Nu er vi heldigvis blevet klogere. Vi har lært at erkende, at læhegn er til gavn for både planter og dyr, og at træerne så rigeligt betaler for den gode jord, de gror på. Det enkelte hegn har ikke nogen afgørende betydning, men når der er hundreder af hegn som her, bryder de blæsten, og man kan således sige, at plantnings-sagen er en opgave, der er løst ved et bredt samarbejde. Men det varede længe, inden der var almindelig forståelse herfor. Da jeg selv var i gang med at plante her ved gården, fik jeg besøg af en gammel onkel, som hovedrystende sagde: »Det er endda grow', te' do kan nænn' å broeg di gue juer på den må'ed, bette Poul.« Den bemærkning var sikkert udtryk for, hvordan mange i starten så på lætræer.

*

ARBINOL-A

Med kemisk-mekanisk virkning.
Beskytter mod vildtgnav på alle årstider
og på alle træarter.

Lys farve sikrer mod frostsprængninger
Let at anvende
Billigt i brug
Virker indtil 7 måneder

Det er vigtigt at påbegynde behandlingen med ARBINOL-A inden vinteren sætter ind. Bestil derfor snarest Deres forbrug gennem Deres forhandler.

A/S VILHELM HANSEN & CO.
Hejrevej 43 - København NV.
Ægir 4343

SKANDIA KALK^{A/S}

Kontor: Gug, tlf. Sdr. Tranders 147 (081-39600)

Jordbrugskalk fra værkerne i

Batum

Ferslev

Gug

Kaas

Visse

ERIK EMBORG

H. THEUT^{A/S}

DANSK STÅLGÆRDE bedste hegn til
mark og skov

AKTIESELSKABET NORDISKE KABEL- & TRAADFABRIKER

FORLANG
„ODIN“
 ØL
 FINESTE KVALITETER

FIONA MUFFEKIT

GØR ARBEJDET LETTERE
 OG MUFFEN TÆTTERE

FÅS HOS TØMMERHANDLERE,
 BYGNINGSMATERIALEFORRET-
 NINGER, SAMT STØRRE BETON-
 VAREFABRIKER. FORHANDLE-
 REN HAR EN BROCHURE TIL DEM

SVENDBORG TAGPAPFABRIK . TELEFON 21 37 66

ROTTER
 eller
 MUS ?

RATINs
 PRÆPARATER

Ratin, Virginiavej 7, Kbh. P Tlf. (01) 34 3880

Røde drænrør
 fra 2"—12" haves altid på lager
 Forlang tilbud

**„SOFIENLUND“
 TEGLVÆRK**

Telefon Ulstrup (0621) 10

Kaas Briketter

Hovedforhandler :
**NORDJYLLANDS
 KULKOMPAGNI**
 Nørresundby
 Telefon (081) 2 20 44
 Fabrik : Kaas Kaas Tlf. Nr. 11

HUSK
 at melde flytning
 til postvæsenet

JORDBRUGSKALK

fra vore værker i

Faxe - Holtug - Hadsund - Svendstrup J.

Aktieselskabet

FAXE KALKBRUD

Jordbrugskalkafdelingen

Frederiksholms Kanal 16 København K Telefon Minerva 7500

HD udgave

RIMAS

„Gold Digger“

Nu i

grøftegraver type 200 H

... med
en hel
skovfuld
af fordele

Ringsted Jernstøberi & Maskinfabrik a/s - Tlf.: (03 615) 1848

Salgsinspektører:

Ing. H. Klausbo, Hornslet, tlf. 345

Gottlieb Larsen, Tlf. Haderslev 2 5071

Gregers Nielsen Tlf. Ringsted 1592

E. Lehn, Tlf. Glumsø 386

PETERSEN & PEDERSEN

VIBORG

Telefon 195 og 1325

Alt i elektricitet

FRØCONTORET

KOLDING.

Telf. 4344

**FRØAVL
FRØHANDEL**

Viborg Papir- Comp.

Papir &
Papirvarer
en gros
Bogtrykkeri
Kontorforsyning

Sct. Mathiasgade 31-33
Telefon Viborg (0761) 802-803

Stenvad Cementstøberi

Telf. (063) Stenvad 6
Arnold Westmark

Alle Δ mærkede rør føres
ALTID LEVERINGSDYGTIG

A/S Skive Markfrøkontor

Grundlagt
1896

Telefon Skive (0751) 91

FRØAVL FRØHANDEL

Viborg Andels- Svine- slagteri

Vore udvalg
bringes i
erindring

Telefon (0761)
137 og 779

Røde drænrør

D. S. nr. 403, syrefast kvalitet

Fredenshøj Teglværk

Aabenraa Telefon (046) 22127

PALUDANS Planteskole A/S

KLARSKOV

Skovplanter, allétræer,
hæk- og hegnplanter

Forlang prislister
Telf. Klarskov (03 782) 9

Skive Cementstøberi

Knud Østergaard
Telefon (0751) 921

NORMRØR

med garantimærket Δ
Imprægnering Brøndrør

Hulkjærhus Planteskole

Rødkjærsgade
Telefon Ans (0681) 25

Planter til
skov, læhegn og have

HOLSTEBRO BETONVARE FABRIK

v/ Anton
Madsen

Holstebro Telf. (0741) 3

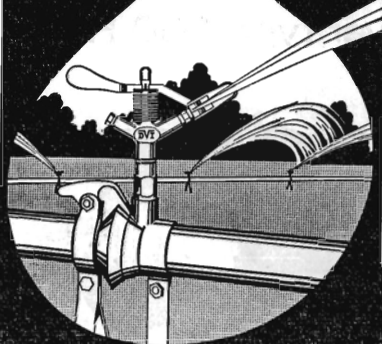
Alt i betonvarer
indenfor
Dansk Ingeniørforenings
Normer

AALBORG

AKVAVIT.

REGN
MED

DVI

VANDINGSANLÆG

Ønsker De?

- Gennemført kvalitet
- Lette og stærke rør
- De hurtige og robuste koblinger
- Sprinklere der vander jævnt
- Sagkyndig og reel projektering
- Anlæg, hvortil reservedele hurtigt kan skaffes,
- fordi det er dansk arbejde —

henvend Dem
om brochure
og tilbud

DANSK VANDINGS INDUSTRI

Snegvej pr. Fredericia tlf. (059) 51111 Erritsø 211

MEJERIERNES OG LANDBRUGETS ULYKKESFORSIKRING

Gensidigt selskab • Oprettet 1898

Henvendelse til kredsens tillidsmand eller til hovedkontoret:
Vester Farimagsgade 19, København V - Telf. (01) 15 03 50

Varde Bank

Esbjerg afdeling

Kongensgade 62 og
Fiskerihavnen

Nivaagaard Teglværk

Nivaa telefon nr 9

Drænrør
Mursten
Teglblokke
Tentordæk

Herning Hede- & Diskontobank

10.30—12.30, 14.30—17.00
Telefon (071 1) 5 - 273 - 720

Dansk Plantage- forsikringsforening

Det gensidige
forsikringselskab

tegner forsikring for *gen-
plantningsværdien* for nå-
letræsplantager overalt i
Danmark. — Indskud een
gang for alle 1 kr. pr. ha.

Årlig præmie og maksi-
mumerstatning:

50 øre pr. ha	700 kr
75 » » »	1050 »
1 kr » » »	1400 «

Vedtægter og indmel-
delsesblanketter ved hen-
vendelse til

FORENINGENS KONTOR
I VIBORG
Telefon 1340

Forsikrings- aktieselskabet National

tegner forsikring for *træ-
masseværdien* i nåletræs-
plantager overalt i Dan-
mark — den nødvendige
supplerende forsikring for
træmassens stadig vokse-
nde værdier

Alle oplysninger fås hos
Nationals hovedagenturer,
samtlige inspektorater el-
ler ved direkte henvende-
else til

HOVEDKONTORET,
Forsikringshuset,
Holmens Kanal 22,
KØBENHAVN K.
Telf. nr. C. 7565.

J. C. Halvorsen & Sønner

Kroghsgades Cementstøberi
Kontor: Nordborggade 57,
Aarhus telefon 4 59 99
Fabrik: Lystrupvej 60, Risskov
telefon 7 73 19

Viborg Byes og Omegns Sparekasse

Telefon (076 1) 1400 (4 lin.)

Sct. Mathiasgade 68

Kontortid: Kl. 9—15

Lørdag: Kl. 9—12

Aftenekspedition:

Fredag Kl. 18.30—20

Filialer:

Karup
Flyvestationen Karup
Mammen
Løgstrup

CLOCC

Atkinson's

KALK- & KUNSTGØDNING- SPREDER

SPREDALL MK V

TIL ALLE MATERIALER SOM:

**KALK - KUNSTGØDNING - SALT -
SLAGGER - GRUS - KRIDT - GIPS etc.
I TØR, VÅD ELLER KLUMPET STAND**

LASTEEVNE: 2 tons - ca. 2 m³
SPREDEBREDDE: Fra 6,1 til 8-9 meter
KAPACITET: Fra 50 kilo til 9880 kilo pr. ha.

Forlang brochure og pris!

LINDINGER TRADING CO. A/S

RØDOVREVEJ 239

KØBENHAVN, VANLØSE

TELEFON (01) 70 34 56

Vestjyllands Mergelforsyning

Andelselskab

*Udnyttelse af lokale lejer
og tilrettelægning af
mergelleverancer*

Moderne grab-materiel til rådighed
Levering af højprocentlig mergel fra egne lejer
Jordbrugskalk og pulveriseret kalk i fine kvaliteter
fra Hillerslev og Mjels kalkværker

Alle oplysninger og tilbud hos:
Trier Høj, formand. Vostrup, tlf. Lønborg (0721) 43
Karl Bloch-Nielsen, kasserer, tlf. Billum (0521) 66
Chr. Siersbæk, næstformand, tlf. Skjern (0721) 396

Petersværk Betonvare-Industri

Nørresundby Telf. 2 10 55 (kalden 0 81)

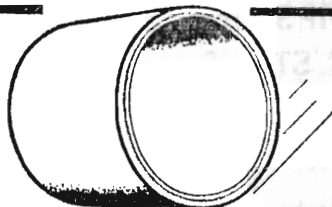
Alt i betonvarer efter D. S. 400
Renseanlægget Ringtanken (Dansk patent nr. 59820)

Prima drænrør *Stenstrup og*
Odense Teglværkers kontorer
Telefon Stenstrup 19

Drænrør
Mursten
Tagsten
Romadæk

Anebjerg Teglværk	Herning Teglværk
Bjødstrup Teglværk I/S	Højris Teglværk A S
Bøgild Teglværk	Lynghøjs Teglværk
Feldborg Teglværk	Lysbro Teglværk
De forenede Tegl- værker A/S	Paarup Teglværk
Gjern Teglværk	Vinderslevgaard Teglværk
	Visgaard Teglværk

**TEGLVÆRKERNES SALGSKONTOR
SILKEBORG**, a.m.b.a Torvet 14. Tlf. (0681) 1200

**BETONRØR
BETONFLISER
BETONKANTSTEN**

VESTJYSK TRÆLASTHANDEL

VARDE BETONVAREFABRIK

HÅKON KUNØE — AAGE PEDERSEN — TLF. VARDE (052) *2 15 99

BETONKLINKER
til
**HULMURS- OG
STALDISOLERING**

★
**A/S FISKBÆK
BETONKLINKERFABRIK
TELEFON HERBORG 12**

Hellestrup Planteskole

(Ejer: Gosch Tændstikfabr. A/S)

Sorø Tlf. Fulby (03 608) 133

*Specialplanteskole
for Hybridasp*

Midtjyske Teglværkers Salgskontor s. m. b. a.

Alle størrelser i drænrør leveres
Telefon Viborg 1330

AEROLIT
DANSK SIKKERHEDSPRÆNGSTOF

AARHUUS PRIVATBANK

Stiftet 1871 ÅRHUS KØBENHAVN

Kjellerup Betonvarefabrik ved J. T. Birk

Telefon Kjellerup 45 - Efter kl. 17: Telefon Rødkjærsbro 14

Fører kun \triangle mærkede varer

Alle arter betonvarer til afvanding og kloak føres. Forlang tilbud

Ellidshøj Kridt- og Kalkværk

ved C. M. Christiansen, Århus.

Telefon: Ellidshøj 4 og Aarhus 2 73 12

Fabrikation af
jordbrugskalk og
foderkridtmel

Rødkjærsbro Cementvarefabrik v. J. T. Birk

Telefon Rødkjærsbro 14
FORLANG TILBUD

Fører kun \triangle mærkede varer

Alle arter betonvarer til afvanding og kloak føres på lager.

Omhyggeligt behandlede skovplanter

Danplanex

Planteskoler A/S · Rødekro · Tlf. (046) 62933*

i værdifulde provenienser

Elementbroer - Jernbetonspunsplanker

Specielle emner efter opgave

Alt i betonvarer efter D. S. 400

Ringkøbing Cementvarefabrik · Tlf. 601 - 602

N. Skytte

Videbæk Cementvarefabrik · Tlf. 214

Betonvarer og Iso-dæk

Lecablokke og -mursten

Mørtel, sten og grus

A/s MARIUS ØDUM

Randers, telefon (064) 20400

Betonvarer

efter Ingeniørforeningens normer

Bjerringbro Cementvare- fabrik

ved Th. Petersen

Telefon (0761) Bjerringbro 111

Alle \triangle mærkede rør
imprægnerede og
uimprægnerede

Stort lager

Altid leveringsdygtig

E. DALGAARD SØRENSEN
ÅRHUS TELE 578 00

Hammerum Herreds Spare- og Laanekasse

Telf Herning (0711) 3733 (fl. lin.)

Kontortid:

Mandag-Torsdag 10-12,30 og 14-17

Fredag tillige 18,30-19,30

Lørdag 10-12,30

Markvandsanlæg

fra Gudenås Fabriker, Silkeborg, Virklund
Brochure og prisliste sendes gerne

Aktieselskabet

L. HAMMERICH & CO.

Specialforretning i bygningsartikler

Grundlagt 1854 · Tlf. 271 55 (3 lin.)

Århus

ALT I CEMENT

VARER

Vi kan levere rør i alle
gængse størrelser efter
Ingeniør. normer.
Hurtig levering — reel
betjening.

TJÆREBORG
CEMENTSTØBERI

· Telefon 21 ·

Sydvestjydske Teglværkers Salgskontor Ølgod · Telf. 58 og 458

Trifolium Frø

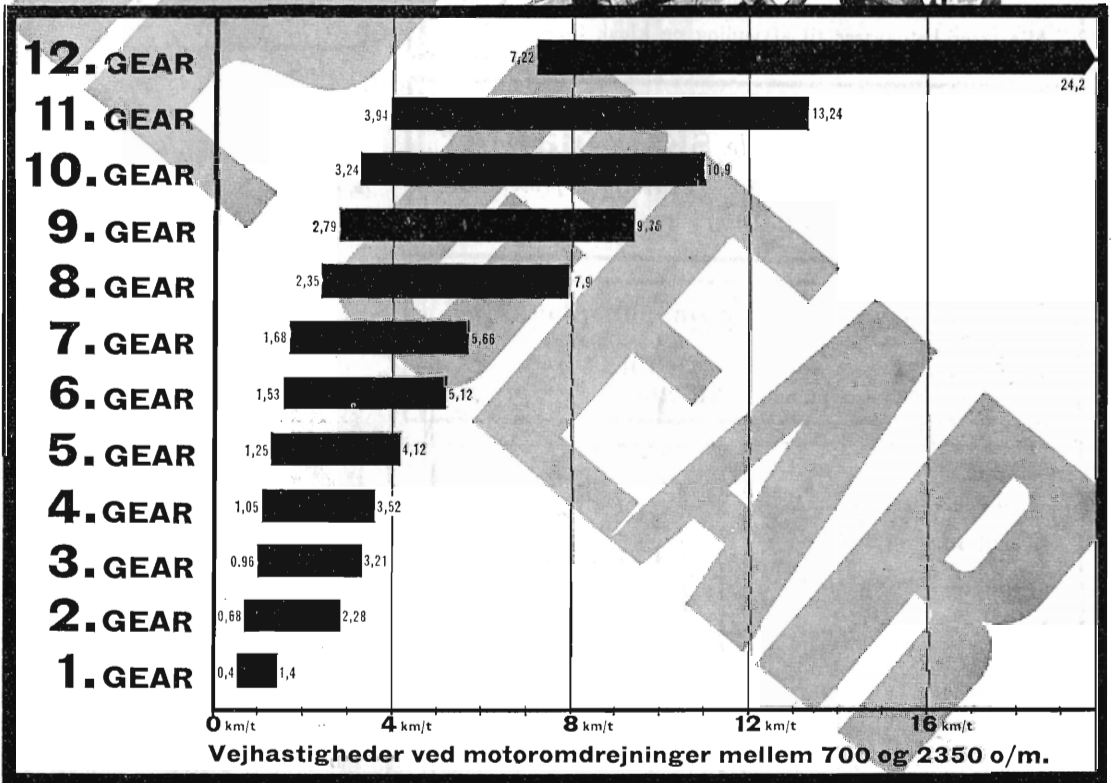
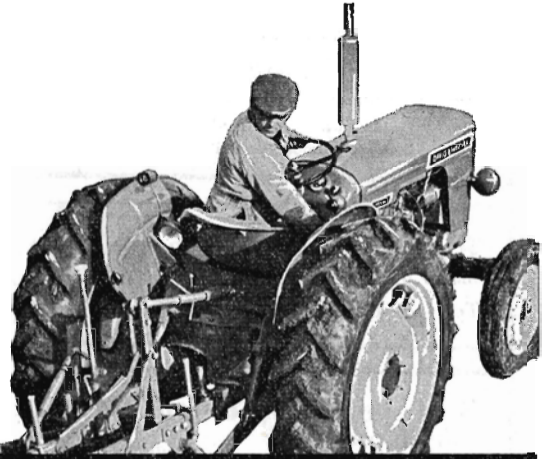

KØBENHAVN

RANDERS

NU MED

19.950,-
M/UAFHÆNGIG
KRAFTOVERFØRING
53 HK

SE, HVAD DE FÅR MED 12 GEAR:

- 12 fremad- og 4 bak-gear.
- 4 gear med hastigheder under 1,1 km/t
- 3 »krybe«-gear under de normale gearvalg.

- 24 kørehastigheder med 540 omdr. på kraftudtaget.
- 5 kørehastigheder under 2 km/t med 540 omdr. på kraftudtaget.
- Laveste kørehastighed 0,4 km/t på dækstørrelse 11x36.

HERUDOVER ER FØLGENDE STANDARDUDSTYR:

Flere hastigheder på kraftudtaget, dybde- og højdekontrol, TCU vægtoverføring, differentialspærring, universaltrækarme og trækbom, luksussæde, håndbremse, komplet lysudstyr.

SALGSINSPEKTØRER: Sv. Christoffersen, Aalborg, telefon (081) 3 51 23 Jørn Olsen, Silkeborg, telefon (068-1) 26 32 - W. Grønnegaard Hansen, Hillerød, telefon (03) 26 32 44 - Erik Frederiksen, Glostrup, telefon 96 24 08

A/S LANTRACO, ROSKILDE

DAVID BROWN 990